GERGER BADEM TASNİF, İŞLEME, PAKETLEME ve PAZARLAMA

FİZİBİLİTE RAPORU

Mayıs 2019

Bu rapor Gerger Belediyesi'nin talebi üzerine UDAR Planlama Harita İnş. Müh. San. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından hazırlanmıştır.

Ekonomist *Elif KAYA*
Tarım Ekonomisti *Namık Kemal ACAR*
Uzman *Melek ÇITAK*
Uzman *Ayça PEYMEN*

UDAR Planlama Harita İnş.Müh. San. ve Tic. Ltd.Şti
Hoca Ömer Mah. 220 Sokak
Zümrüt İş Merkezi Kat:2 No:7, 02100 Merkez/Adıyaman
(0416) 213 08 16

A. YÖNETİCİ ÖZETİ

Kalkınma çalışmalarının nihai hedefi, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasıdır. Bu minvalden bakınca, bütün kamu ve özel sektör projelerinin kalkınma hedeflerine hizmet eden birer araç olduğu görülebilir. Kalkınmaya yönelik projelere en çok ihtiyaç duyan yerler ise görece az gelişmiş bölgelerdir. "Görece az gelişmiş bölge" yerine "potansiyelini ortaya koyamamış bölge" de denilebilir. Bu bölgelerde her projenin, pozitif ekonomik ve sosyal sonuçlar doğurması beklenir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın sınıflandırmasına göre Adıyaman 5. Bölge'de yer almaktadır. Yani teşvik edilmesi öncelikli olarak belirlenmiş illerden biri Adıyaman'dır. Adıyaman'ın Gerger ilçesi ise 19.035 nüfuslu küçük bir ilçedir. İpekyolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 2014-2023 Bölge Planı'nda Gerger ilçesinin gelişmişlik düzeyi 5. kademe yani "Çok Düşük Gelişme Düzeyi" olarak tespit edilmiştir. Bu durum, Gerger'in gelişmişlik düzeyinin arttırılması için projelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Yapılan gözlem ve incelenen veriler neticesinde Gerger'in tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonomisi olduğu görülmektedir. Çok düşük gelişmişlik düzeyine sahip bu ilçenin kalkınması için Gerger'in tarımsal ve hayvancılık potansiyelinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu potansiyeli ortaya çıkarmaya yönelik girişimlerin, Gerger'in ekonomik ve sosyal kalkınma göstergelerini iyileştirmesi beklenmektedir. Bu iyileşme, kamu ve özel sektörün Gerger'e yapılacak yatırımları desteklemesi ve sahiplenmesi ile mümkündür.

Fizibilite Raporu (başka bir ifadeyle Yapılabilirlik Raporu) bir projenin teknik, finansal, ekonomik ve sosyal taraflarını inceler. Bu fizibilite raporu ile de Gerger'de yetiştirilen bademin ortak bir üretim alanında tasnif, işleme, paketleme ve pazarlamasına yönelik modern bir tesis kurulum projesi incelenmiştir. Tesiste yıllık 100 ton bademin işlenmesi amaçlanmaktadır. Tesisin Gerger Belediyesi'ne ait bir arazide inşa edilmesi ve olası hibe ile bölgesel teşviklerle finanse edilmesi planlanmaktadır. Çiftçilerin bir araya gelerek bir kooperatif kurması, kooperatife öz sermaye koymaları planlanmaktadır. Bu tesis kurulum projesinin nihai hedefi, doğru işleme ve etkin pazarlama yoluyla ilçede yetiştirilen bademin değerinde satışını sağlamaktır. Bu sayede, üreticilerin gelirlerinde artış beklenmektedir. Ayrıca bu proje ile üreticilerin ürün işleme ve pazarlama becerilerinin yükselmesi, tarımsal üretime ilginin artması ve göçün önlenmesi gibi doğrudan "insan kaynağına" etki eden sonuçlar doğurması mümkündür.

Ekonomik ve sosyal kalkınmaya yönelik adımların, sürdürülebilir bir kırsal kalkınma ile mümkün olacağı söylenebilir. Kırsalın potansiyel olarak taşıdığı deneyim ve insan kaynağının, katma değerli üretim ve pazarlamayla buluşmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Düşük gelir, göç, az gelişmişlik, kırsalda işsizlik gibi sorunlar çözüm ortaya konulması gereken kalkınma sorunlarıdır. Bu sorunlara yönelik her fikir, her proje incelenmeye değerdir. Bu fizibilite ile de Gerger'in ana geçim kaynağı tarımın modern işleme ve pazarlama çalışmaları ile birleştirilmesi örneği incelenmiştir. Bunun sonucunda bu proje "Gerger'in kalkınması" için bir araç olarak ortaya konulmuştur. TRC1 Bölge Planı'nda Gerger'in 5. kademe olan ilçe gelişmişlik düzeyinin yükseltilerek 2023 yılında 4. kademe ilçe gelişmişlik düzeyine sahip olacağı gelişim senaryosu ifade edilmiştir. Fizibilite kapsamında yapılan saha ziyareti, kurum ziyaretleri ve anket çalışması Gerger halkının ve kurumların, kalkınma hedefleri için ortaya konulacak projeleri sahipleneceğine dair güçlü bir izlenim vermiştir.

1. İÇİNDEKİLER

A. YÖNETİCİ ÖZETİ 2
2. GİRİŞ 6
3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI 7
4. PROJENİN ARKA PLANI 10
i.Sosyo-ekonomik Durum 10
ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar 18
iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat 21
iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu 22
1. Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına Uygunluğu 22
2. Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi 23
3. Projenin diğer kurum projeleri ile ilişkisi 24
4. Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu 24
5. Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı 25
6. Projeyle İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar 26
5. PROJENİN GEREKÇESİ 26
i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi 26
ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini 31
6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI 35
i. Satış Programı 35
ii. Üretim Programı 36
iii. Pazarlama Stratejisi (fiyatlandırma, tanıtım ve dağıtım) 37
7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI 39
i. Fiziksel ve coğrafi özellikler 39
ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı 42
iii. Sosyal Altyapı 42
iv. Kurumsal Yapılar 43
v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi 43
vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti 44
8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM 44
i. Kapasite Analizi ve Seçimi 44
ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi 44
iii. Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti 44
iv. Teknik Tasarım 44
9. PROJE GİRDİLERİ 46
i. Girdi İhtiyacı (ham ve yardımcı maddeler) 46
ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini 46
10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI 46
i. Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi 46
ii. Organizasyon ve Yönetim Giderleri 47

iii. İnsan gücü İhtiyacı ve Tahmini Giderler 47
11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI 48
i. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri 48
ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim (karar alma süreci, yapım yöntemi vb.) 48
iii. Proje Uygulama Programı 48
12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ 49
i. Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması 49
ii. İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi 49
13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI 52
i. Toplam Yatırım Tutarı (*iç ve dış para olarak*) 52
1. Arazi Bedeli (kamulaştırma giderleri) 52
2. Sabit Sermaye Yatırımı 52
3. Yatırım Dönemi Faizleri 54
4. İşletme Sermayesi 54
ii. Yatırımın Yıllara Dağılımı 54
14. PROJENİN FİNANSMANI 54
i. Yürütücü ve İşletmeci Kuruluşların Mali Yapısı 54
ii. Finansman Yöntemi (öz kaynak, dış kredi, hibe, YİD vb.) 55
iii. Finansman Kaynakları ve Koşulları 55
iv. Finansman Maliyeti 55
15. PROJE ANALİZİ 56
i. FİNANSAL ANALİZ 56
1. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi 56
2. İndirgenmiş Nakit Akım Tablosu 57
3. Finansal Fayda-Maliyet Analizi (NBD, İKO vb.) 59
4. Devlet Bütçesi Üzerinde Etkisi 61
ii. EKONOMİK ANALİZ 61
1. Ekonomik Maliyetler 61
2. Ekonomik Faydalar 61
3. Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi (ENBD, EİKO vb.) 61
4. Projenin Diğer Ekonomik Etkileri (katma değer etkisi vb.) 61
iii. SOSYAL ANALİZ 61
1. Sosyal Fayda-Maliyet Analizi 61
2. Sosyo-kültürel Analiz (katılımcılık, cinsiyet etkisi vb.) 62
3. Projenin Diğer Sosyal Etkileri (istihdama katkı vb.) 62
iv. DUYARLILIK ANALİZİ 62
v. RİSK ANALİZİ 63
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME 63
16. KAYNAKÇA 64

TABLOLAR

Tablo 1. Görüşülen Kurum ve Kuruluşlar 8
Tablo 2: Gerger İlçesi Badem Üretim Verileri 9
Tablo 3: Gerger ilçesi Sert Kabuklu Ürünler Üretim Miktarları 9
Tablo 4: Badem Yetiştiriciliği Avantajlar ve Dezavantajları 10
Tablo 5. Adıyaman Nüfus Verileri 10
Tablo 6. Adıyaman Sektörel GSKD (1000 TL) 11
Tablo 7. Kişi Başı GSYH 12
Tablo 8. Adıyaman Sanayi Kapasite Raporu İlk 5 Ürün 12
Tablo 9. Adıyaman İhracat Verileri 13
Tablo 10. TRC1 Bölge Planı Adıyaman İçin Sosyo-Ekonomik Tespitler 13
Tablo 11. Gerger Nüfus Verileri 14
Tablo 12. TRC1 Bölge Planı Gerger İçin Sosyo-Ekonomik Tespitler 15
Tablo 13: 2017 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu 17
Tablo 14: 2018 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu 18
Tablo 15. KKYDP Destekleri 19
Tablo 16. Bölgesel Teşvik Uygulaması 21
Tablo 17. İKA Bölge Planı İle Uygunluk 24
Tablo 18: 2016 Yılı Ülkelerin Badem Üretimi 26
Tablo 19: Türkiye Sert Kabuklu Meyve Üretimi 29
Tablo 20: Dünya'da sert kabuklu meyveler içerisinde bademin yeri 29
Tablo 21: 2018 Yılı Badem Üretim Verileri 30
Tablo 22: Adıyaman İli Sert Kabuklu Meyve İşleme Tesisi Kapasitesi 30
Tablo 23: Adıyaman İli Badem İşleme Alanında Üretici Firma Listesi 31
Tablo 24: Adıyaman İli Badem Verileri 31
Tablo 25: Ülkeler Bazında Dünya Badem (Kabuklu) Tüketimi (ton/yıl) 32
Tablo 26: Ülkeler Bazında Badem (Kabuklu) İthalatı / Ton 33
Tablo 27. Pazarlama Satış 38
Tablo 28. Gerger Arazilerinin Kullanımına Göre Sınıflandırılması 41
Tablo 29. Gerger Nüfusu 42
Tablo 30. Gerger Nüfus Verileri, Şehirleşme Oranı 43
Tablo 31. Gerger Nüfus Dağılımı 43
Tablo 32:2019 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri 44
Tablo 33: İnşaat Maliyet Hesabı 45
Tablo 34:Makine Listesi ve Maliyetleri 45
Tablo 35:Genel Giderler 47
Tablo 36: Proje Uygulama Programı 48
Tablo 37: Badem Satış Geliri 50
Tablo 38:Badem Alım Gideri 50
Tablo 39: Ambalaj Gideri 51
Tablo 40: Bakım Onarım Gideri 51
Tablo 41:Amortisman Giderleri 51
Tablo 42:Satış ve Pazarlama Giderleri 52
Tablo 43:İnşaat Giderleri 53
Tablo 44:Makine Ekipman Giderleri 53
Tablo 45:Toplam Yatırım Tutarı 54
Tablo 46:Yatırımın Yapılması Dönemi Finansman Tablosu 55
Tablo 47:Gelir Gider Tablosu 56
Tablo 48: Net Akım Tablosu 57

ŞEKİLLER

Şekil 1: Dünya Badem Üretim Sıralaması 27
Şekil 2: Dünya Badem (Kabuklu) İhracatı / Ton 27
Şekil 3: Dünya Badem (Kabuklu) İhracatı (Ülkelere Göre) 28
Şekil 4: Badem Üretim Tesis Pazarlama Modeli 36
Şekil 5. Organizasyon Yapısı 47

2. GİRİŞ

“Gerger Badem Tasnif, İşleme, Paketleme ve Pazarlama Fizibilite Raporu” adlı bu çalışmanın amacı Adıyaman’ın Gerger ilçesinde üretilen bademin tasniflenmesi, işlenmesi, paketlenmesi ve pazarlanmasına yönelik ortak bir üretim alanının kurulmasının teknik, finansal, ekonomik ve sosyal taraflarını incelemektir. Bu doküman, sürdürülebilir bir kırsal kalkınma için önerilen bir projeyi karar alıcıların dikkatine sunmaktadır.

Bu fizibilite raporu, Gerger Belediyesi’nin talebi üzerine Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası’na kayıtlı UDAR Planlama Harita İnş. Müh. San. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından hazırlanmıştır. Fizibilite raporunun hazırlanmasında bir ekonomist, bir tarım ekonomisti ve iki uzman görev almıştır. Bu fizibilite raporu, “Gerger İlçesinde Sulu Tarıma Geçiş Sonrası Tarımsal Üretim ve Katma Değer Sağlayacak Yatırımların Fizibilite Çalışması” kapsamında oluşturulan ve birbirini tamamlayıcı nitelikte 7 rapordan biridir.

Türkiye sert kabuklu yemiş ve kuru meyvelerin üretimi ve tüketiminde stratejik bir konumdadır. Yetiştirilen ürünlerin gelişmiş üretim teknikleri ile üretiminden pazara sunulmasına kadar olan süreçte sert kabuklu meyvelerin imalatı ülkemizde her yıl giderek artış göstermeye devam etmektedir.

Türkiye, badem üretim potansiyeli bakımından avantajlı bir konumda olmasına karşın, yurt içi pazarda ortaya çıkan talep miktarının karşılanmaması dış alımı giderek artan bir ürün olmasına neden olmuştur. Uluslararası piyasalarda ise yükselen ekonomiler arasında olan Çin, Hindistan, Japonya ve Doğu Avrupa ülkeleri badem talebinde üst sıralarda yer alan ülkeler arasında gelmektedir. Ülkemizin alıcı olduğu uluslararası piyasalarda badem fiyatlarının 6-12 dolar/kg arasında olduğu dikkate alınırsa, badem üretim tekniklerinin geliştirilmesi ve bu yönlü yatırımların artması ülkemiz tarımsal ekonomisinin gelişimi için bir fırsat oluşturacağı açıktır.

Ülkemizde tarımsal ekonomilere döviz girdisi sağlama potansiyeli yüksek olan sert kabuklu meyvelerden olan ve en önemlisi de işlenmesi suretiyle lüks çerezlik ürün sınıfında olan bademin ileri teknolojilerde işlenerek satış değerini artırıcı şekilde paketlenmesine imkân tanıyan yatırımların artması son yıllarda ihtiyaç haline gelmiştir.

Ülkemiz tarımsal ekonomisinin canlandırılmasında satışı ile önemli bir döviz girdisi sağlama potansiyeline sahip olan badem, çalışmanın yapılacağı Adıyaman İli Gerger ilçesinde son yıllarda yapılan bakımlar ile meyve veren ağaç sayısı artmış olmasına karşın kurumlar ile yapılan görüşmelerde kullanılmayan ve meyve vermeyen 25.155 ağaç bulunduğu ve bu alanda ağaçlarda geçmiş yıllarda badem yetiştiriciliği yapılmasına karşın pazar sıkıntısı yaşayan çiftçilerin bu alanda yetiştiricilik faaliyetlerini durduğu görüşü alınmıştır.

İklim koşulları bakımından badem üretimine uygun olan Gerger ilçesinde TÜİK 2018 yılı bitkisel üretim istatistiklerine göre toplam 1021 dekar alanda badem üretimi yapılmaktadır. İlçe hem sulu arazilerde hem de kurak arazilerde badem yetiştiriciliği için uygun iklim koşullarına sahiptir. Kurak koşullarda dekardan 70 kg, sulu koşullarda ise dekar başına 200 kg iç meyve elde edilmesi ilçe genelinde badem yetiştiriciliğinde sulu tarıma olan talebi artırmıştır.

Gerger ilçesindeki çiftçiler ve Gerger İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde badem üretimi alanında ileriki yıllarda yapılacak yatırımların sulu tarım alanlarında artış göstereceği ve badem gibi katma değer yaratan ürünlerde üretim miktarlarının artacağı görüşü alınmıştır.

Adıyaman ili Gerger ilçesi 702 km^2 yüzölçümü ili Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Orta Fırat bölümünde yer alan Adıyaman'ın bir ilçesidir. İlçe arazisinin büyük bir bölümünü Atatürk barajı oluşturmaktadır. Verimli toprağı, sulu tarıma uygun coğrafi yapısı ve bunların yanında tarımsal alanda yıllar boyunca temel geçim kaynağı tarım olan bu ilçenin, tarımsal üretime elverişli bir nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. İlçe nüfusunun %70'i tarımsal üretim ile geçimini sağlamaktadır. Gerger ilçesinde baraja yakın alanlarda genel itibariyle sulu tarım yapılmakta, arazi şekline göre baraja uzak alanlarda kuru tarım yapılmaktadır. Baraj kenarlarında yer alan arazilerde genel itibariyle sulu tarım yapılmaktadır. Sebze ve meyve üretiminin hâkim olduğu ilçede badem, nar, domates, biber, patlıcan, zeytin gibi tarımsal ürünler üretilerek aracı firmalar tarafından ülkenin dört bir yanına dağıtımı yapılmaktadır.

Tarımsal üretim şartları açısından elverişli yapıya sahip olan Gerger ilçesi, badem yetiştiriciliğinden elde edilen ürünlerin katma değer artışını sağlayacak şekilde yeni üretim metotları ile işlenerek pazara sunulmasına yönelik bir üretim alanı yaratılması için gerekli safhalar iş bu çalışma içerisinde ortaya konulacaktır.

Çalışmada hem organik tarım faaliyetleri hem de çağdaş tarım yöntemleri ile yetiştiricilik yapılan bademin katma değerini artırıcı nitelikte modern bir üretim modeline yönelik çalışmalar ortaya konulacaktır.

3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

Bu çalışmaya konu olan projenin adı "Gerger Badem Tasnif, İşleme, Paketleme ve Pazarlama Fizibilite Raporu" dur. Projenin uygulama yeri Adıyaman'ın Gerger ilçesidir. Proje, Gerger'de bademin işleme, paketleme ve pazarlama gibi katma değer arttırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu proje, Gerger'de tarımsal üreticilerin gelirlerinin artması amacıyla ortaya çıkarılan bir kırsal kalkınma projesidir. Projede Gerger'de geleneksel yöntemlerle badem yetiştiriciliği yapan çiftçilerin ve işletmelerin durumu incelenmiştir. Yenilikçi yöntemler yoluyla üreticilerin daha fazla ürün işleme ve daha nitelikli pazarlama yöntemlerini kullanmaları beklenmektedir. Projede çiftçi ve tarımsal işletmelerin, birlikte ekonomik menfaat oluşturduğu bir kooperatif kurması planlanmaktadır. Kooperatifin yatırım için kullanabileceği öz kaynağın, kooperatife ortak olmak amacıyla ödedikleri paylardan oluşması planlanmaktadır.

Proje sonunda, az gelişmiş bölge olarak sınıflandırılan Gerger'e yatırım yapılmış olacaktır. Kooperatif ile çiftçi ve tarımsal işletmelerin birlikte ortak faydalar üretmesi beklenmektedir. Çiftçilerin gelirlerinin artışı amaçlanmaktadır. Proje ile sadece ekonomik gelirde artış değil, göçün engellenmesi ve istihdam yaratılması hedeflenmektedir. Bölgesel kalkınma farklılığının azaltılması için bir araç olarak görülmektedir.

Gerger Badem Tasnif, İşleme, Paketleme ve Pazarlama Projesi'nin ana girdileri Gerger'de üretilen bademdir. Bu proje, Gerger'de badem üreten ve üretmek isteyenleri hedeflemektedir. Proje sahibi kuruluş Gerger Belediyesi'dir. Projenin fizibilitesinin yapılması, finans

kaynaklarının araştırılması ve temini, tesisin kurulması Gerger Belediyesi tarafından beklenmektedir. Kurulacak kooperatifin ise, Gerger'de tarım bilincini arttırması, kurulacak tesiste işlenecek bademin tedarik etmesi, tesisi yönetmesi beklenmektedir. Kooperatifin, ürünü üreticiden değerinde alması beklenmektedir. Böylece ürünü aracıya ucuza satmak zorunda kalan üreticinin ürüne değer katması ve üretme motivasyonunun artması beklenmektedir. Bu şekilde Gerger Belediyesi'nin, üretici kooperatifinin, üreticilerin ve işletmelerin bir girişimcilik ekosistemi oluşturması tasarlanmıştır.

Fizibilitenin hazırlanması aşamasında Gerger ilçesinde bulunan tarımsal ürün işleme tesis yöneticileri, Gerger Belediye Başkanı, Gerger Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, Gerger Ziraat Odası ziyaret edilerek mülakat gerçekleştirilmiştir. Bilgi notları ektedir.

Tablo 1. Görüşülen Kurum ve Kuruluşlar

Görüşülen Kurum ve Kuruluşlar
Gerger Ziraat Odası
Gerger Tarım İlçe Müdürlüğü
Bakırcıoğlu Hayvancılık Tarım Enerji Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Gerger Belediyesi Başkanlığı

Metodoloji

Fizibilite hazırlık sürecinde yurt içi ve yurt dışında hazırlamış olan araştırma raporları ve istatistiki veriler incelenmiştir. Ayrıca çiftçilerle anket çalışması yapılmıştır. 140 kişiyle görüşme yapılmış, bu kişilerden 20 kişi anket sorularına cevap vermekten kaçınmış geriye kalan 120 kişi anketi cevaplamıştır. Anket çalışması sırasında köylerin ve mahallelerin mevcut durumları da gözlemlenmiş ve kaydedilmiştir. Köy ve mahallelerin mevcut durum notları ektedir.

Seçilen örneklemin yapı ve özelliklerinin Gerger ilçesindeki tarım üretim deseni ve tarımsal aktörlere benzer olması için çalışılmıştır. Gerger ilçesinin çok büyük oranda tarımsal ve hayvansal gelire dayalı bir ekonomisi olduğu gözlemlenmiştir. Anket yapılan popülasyonun büyük oranda tarımsal ve hayvansal üretim gerçekleştirdiği görülmüştür. Gerger dağlık bir bölgede düşük nüfus yoğunluklu bir ilçedir. Küme örneklem yöntemi kullanarak az birim sayılı, küçük kümeler oluşturulmuştur. Çalışmalar sırasında örneklemin evreni en iyi şekilde temsil etmesine özen gösterilmiştir. Ayrıca anket farklı üretim kapasiteleri ve farklı üretim alanındaki kişiler ile yapılmıştır. 20 organik sebze üretimi gerçekleştiren, 20 arıcılık faaliyeti gerçekleştiren, 20 üzüm üretimi gerçekleştiren, 20 badem üretimi gerçekleştiren, 20 nar üretimi gerçekleştiren, 20 tarımsal ürün depolayan, 20 süt üretimi gerçekleştiren üretici ile 7 farklı küme oluşturulmuştur. Kümelerin küçük olması, küme sayısını arttırmıştır. Bu da farklı özellikteki (örneğin nar üreticisinin aynı zamanda badem de üretmesi, süt üreticisinin aynı zamanda arıcılık yapması gibi) kümelerin örneklemde olmasını sağlamıştır. Bu anket çalışmaları, kurum mülakatları ve istatistiki verilerle yatırım proje fikrinin talep analizi yapılmıştır.

Tablo 2: Gerger İlçesi Badem Üretim Verileri

	2015	2016	2017	2018
Badem Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı (adet)	6100	11756	13680	14080
Badem Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı (adet)	5600	11197	21732	25155
Badem Toplu Meyveliklerin Alanı (Dekar)	527	541	922	1021
Badem Üretim Miktarı (ton)	43	121	111	126

Kaynak; TÜİK 2018 Yılı Badem Üretim İstatistikleri

Atatürk barajının kenarında kalan köyler düz bir arazi yapısına sahipken diğer köyler eğim değerleri yüksek engebeli arazilerden oluşmaktadır. Genel itibariyle barajın kenarında kalan köylerde bulunan araziler sulu tarım yapmaya uygun olmasına karşın bu arazilerde badem üretiminin artırılması dekar başına alınan ürün miktarını artıracak ve kurulacak olan tesiste çiftçilerin ton bazında gelirlerini artırması beklenmektedir. Bununla birlikte Gerger ilçesinde bulunan dağlık arazilerde badem yetiştirmeye müsait araziler olup tarım için sert kabuklu meyveler yetiştirilmeye müsaittir.

Çalışmaya konu olan Gerger ilçesinde yapılan saha analizleri neticesinde halihazırda badem yetiştiriciliği faaliyetlerinde bulunduğu ve 55 çiftçi ile anket yapılmıştır. Sulu ve kuru tarım olarak badem yetiştiriciliği yapılmakta olup sulu tarıma geçiş sürecinde çiftçilerin yetiştirdikleri ürünleri katma değeri yüksek lüks çerezlik olarak pazara sunacakları bir ortak üretim alanının kurulması neticesinde ekim faaliyetlerini bu alanda artıracakları yüz yüze yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular arasındadır.

Tablo 3: Gerger ilçesi Sert Kabuklu Ürünler Üretim Miktarları

Ürün	Ekili Alan (da)	Yetiştirilen Ürün Miktarı
Badem	1021 da	126 ton

Kaynak; TÜİK 2018 Yılı Badem Üretim İstatistikleri

İlçede arazi yapısı uygun köylerde gerekli sulama altyapısının oluşturulması ile birlikte badem tarımında üretim miktarı artırılabilir. Tarımsal arazi yapısı uygun olan köylerde badem yetiştiriciliği yapılmasına karşın ileriki yıllarda uygun ve planlı bir üretimle badem yetiştiriciliğinin yoğunlaşması beklenmektedir.

Son yıllarda Adıyaman badem üretiminde ülkemizde ilk sıralara yerleşmiştir. İlde, Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre yıllık toplam yağış 400-500 mm civarında gerçekleşmektedir. İl düzeyinde tarımsal ürünlerin yetiştirilmesine elverişli alanlar ve sulu tarıma geçiş sürecinde arazi kullanımının da verim düzeylerinin artırılması badem gibi sert kabuklu meyve üretim

miktarını da artırmıştır. Gerger ilçesinin iklim şartlarına bakıldığında ise Gerger Rasat İstasyonu Yağış Değerlerine Göre toplam yağış ortalaması 843 mm olarak gözlemlenmiştir. Bu değerde badem üretimi için verimli olarak kabul gören 300 mm'nin üstünde olup, âtıl olan tarımsal arazilerin badem yetiştirme yönlü faaliyetlerin artırılması bu alanda üretim miktarını artıracağını göstermektedir. Bununla birlikte ilçenin kullanılmayan dağlık arazilerinde badem yetiştiriciliği yönlü ağaç sayısının artışı çiftçi gelirlerinin kurulması planlanan ortak üretim ve işleme tesis ile birlikte artışını sağlayacaktır.

Tablo 4: Badem Yetiştiriciliği Avantajlar ve Dezavantajları

AVANTAJLAR	DEZAVANTAJLAR
Diğer meyve türlerinin yetişemediği taşlı, çakıllı, toprak şartlarında yetişebiliyor olması	Üretilen bademlerin satışı noktasında Kahta ilçesi dışında üretim merkezinin olmaması
Badem üretimi için gerekli olan iklim şartlarına sahip olması	Ürünlerin aracılar vasıtasıyla satılıyor olması
Özellikle yayla kesimlerinde temiz toprak ve su kaynakları potansiyelinin bulunması ve bu ortamda ağaçların uzun ömürlü olması	Badem yetiştiriciliğinde devlet desteklerinden üreticilerin yeteri kadar bilgi sahibi olmaması
Kırsal nüfusta organik tarım açısından önemli bir faktör olan aile içi işgücü varlığı	Badem gibi işlendiğinde lüks çerezlik olarak üretilmesi durumunda yüksek katma değerli bir ürün olması için gerekli olan tesis sayısının Adıyaman ili genelinde az sayıda olması
Pazarda hiçbir meyvenin olmadığı dönemde çağla bademi olarak pazara çıkabilmesi	Badem gibi sert kabuklu meyvelerin işlenmesine yönelik yeterli büyüklükte bir ticari tesisin olmayışı
İlçe arazilerinin kimyasallarla kirletilmemiş olması	
Meyvesinin pazar değeri diğer birçok meyveye göre daha yüksek olması	
Aşırı soğuk ve nemli bölgeler haricinde her yerde yetişebiliyor olması	
Organik ürün yetiştirmeye müsait kimyasal girdinin kullanılmadığı arazi büyüklüğü bakımından avantajlı olan ilçede badem yetiştiriciliğinin artışı dekar başına alınan üründen elde edilen geliri artıracak olması	

4. PROJENİN ARKA PLANI

i.Sosyo-ekonomik Durum

Adıyaman Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan, 2018 yılı itibariyle 625.513 nüfusu sahip, şehirleşme oranı %67,3 ile Türkiye ortalamasından oldukça düşük (2018 TÜİK, şehirleşme oranı %92,3) bir ildir.

Tablo 5. Adıyaman Nüfus Verileri

	Köy Nüfusu	Şehir Nüfusu	Toplam Nüfus	Köy Oranı (%)	Şehir Oranı (%)

2007	253.702	329.060	582.762	43,5	56,5
2008	255.102	329.965	585.067	43,6	56,4
2009	249.858	338.617	588.475	42,5	57,5
2010	243.699	347.236	590.935	41,2	58,8
2011	237.336	356.595	593.931	40,0	60,0
2012	229.880	365.381	595.261	38,6	61,4
2013	224.001	373.183	597.184	37,5	62,5
2014	215.080	382.755	597.835	36,0	64,0
2015	209.302	393.472	602.774	34,7	65,3
2016	205.782	404.702	610.484	33,7	66,3
2017	201.051	414.025	615.076	32,7	67,3
2018	202.624	421.889	624.513	32,4	67,6

Kaynak: TÜİK

(Mülga) Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) hazırlanmıştır. SEGE sıralamasında 81 il arasında Adıyaman 66. sıradadır. Adıyaman TRC1 Bölgesi'nde yer almaktadır. Aynı sıralamada diğer TRC1 illeri olan Gaziantep 30, Kilis 63. sıradadır. Adıyaman Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından teşvikte öncelikli yatırım konusu içerisinde olan 5. Bölge illeri arasına konulmuştur. (Mülga) Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan 2014-2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde Adıyaman "Öncelikli Gelişim Bölgesi" olarak sınıflandırılmıştır. Adıyaman İş Bankası tarafından en son 2013 yılında yayınlanan İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması'na göre Adıyaman 81 il arasında 68. sıradadır. TEPAV tarafından yapılan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği 2016 sonuçlarında Adıyaman 81 il arasında 75. sıradadır.

TÜİK tarafından açıklanan Gayrisafi Katma Değer (cari fiyatlarla) verilerine göre Adıyaman 2017 yılında tarım sektöründe 1,6 milyar TL, sanayi sektöründe 3,1 milyar TL ve hizmetler sektöründe 5,5 milyar TL GSKD ürettiği görülmektedir.

Tablo 6. Adıyaman Sektörel GSKD (1000 TL)

	Tarım	Sanayi	Hizmetler	Toplam GSKD
2004	341.043	529.536	1.011.962	1.882.541
2005	437.679	571.394	1.179.450	2.188.522
2006	418.089	661.870	1.458.417	2.538.376
2007	431.280	739.589	1.664.735	2.835.604
2008	436.086	923.809	1.916.033	3.275.927
2009	480.189	810.310	1.944.950	3.235.448
2010	688.186	1.057.309	2.047.003	3.792.498
2011	827.220	1.331.509	2.352.373	4.511.102
2012	834.382	1.504.074	2.669.726	5.008.181
2013	902.677	1.935.846	3.170.100	6.008.622
2014	1.024.042	2.460.419	3.675.791	7.160.252
2015	1.204.526	2.582.431	4.125.111	7.912.068
2016	1.323.530	2.632.866	4.758.068	8.714.464
2017	1.548.316	3.120.533	5.488.228	10.157.077

Kaynak: TÜİK

Bu verileri anlamlandırmak adına 2017 yılında Türkiye'de üretilen toplam 2,8 trilyon TL GSKD den Adıyaman'ın sadece %0,4 pay aldığı halbuki TRC1 Bölge'sindeki komşusu

Gaziantep'in 2017 yılında ürettiği 49 milyar TL ile ülke GSKD inden %1,8 pay aldığı belirtilebilir. Yani TRC1 Bölgesi'nde Adıyaman ve Gaziantep'in arasında büyük bir ekonomik büyüklük farkı bulunmaktadır. Bu ekonomik büyüklük farkı, kişi başı gelir farkına da yansımıştır. TÜİK verisine göre 2017 yılında cari fiyatlarla kişi başı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Adıyaman için 18.706 TL iken Gaziantep için 27.933 TL'dir.

Tablo 7. Kişi Başı GSYH

Kişi Başı GSYH (TL)		
	Adıyaman	Gaziantep
2004	3.741	6.013
2005	4.337	6.741
2006	5.005	7.763
2007	5.499	8.194
2008	6.302	8.900
2009	6.183	8.670
2010	7.315	9.998
2011	8.656	12.026
2012	9.543	13.416
2013	11.504	16.222
2014	13.549	18.788
2015	14.958	21.731
2016	16.300	23.789
2017	18.706	27.933

Kaynak: TÜİK

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından oluşturulan Girişimci Bilgi Sistemi verilerine göre 2017 yılında Adıyaman'ın 4,5 milyar TL yurtiçi ticaretin %38'ini Adıyaman sınırları içinde, %22'sini İstanbul ile, %6'sını Gaziantep ile yaptığı görülmektedir. Adıyaman'ın çevre illerle zayıf bir ticari bağı bulunmaktadır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yayınlanan 2018 yılı kapasite raporu istatistiklerinde Adıyaman'da pamuğa ve tekstile dayalı sanayi girişimlerinin varlığı görülebilir. 2014-2023 TRC1 Bölge Planı'nda Adıyaman'da hazır giyim sektöründe küme analizi ve küme çalışmaları yapıldığı belirtilmiştir. Adıyaman'da kodlanan ilk 5 ürün şu şekildedir:

Tablo 8. Adıyaman Sanayi Kapasite Raporu İlk 5 Ürün

Sanayi Kapasite Raporu İstatistikleri, 2018	**Kapasite Rapor Sayısı**
Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe)	18
Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	14
Pamuk tohumu yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	12

Hazır beton	12
Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	11

Kaynak: TOBB

İhracat verileri incelendiğinde, TRC1 komşusu Gaziantep istikrarlı ve yüksek miktarda ihracat yaparken Adıyaman'ın istikrarsız ve düşük tutarda ihracat yaptığı görülmektedir.

Tablo 9. Adıyaman İhracat Verileri

İhracat (USD)		
	Adıyaman	Gaziantep
2014	332.434.505	6.658.801.813
2015	542.819.575	6.330.321.221
2016	338.329.272	6.418.991.002
2017	131.622.788	6.580.701.506
2018	81.267.106	6.863.914.175

Kaynak: TÜİK

2014-2023 TRC1 Bölge Planı'nda Adıyaman'ın potansiyelleri belirtilmekte, aynı zamanda bölge gelişmişlik farkı vurgulanmaktadır. Adıyaman'ın kalkınması için potansiyelleri harekete geçirecek yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 10. TRC1 Bölge Planı Adıyaman İçin Sosyo-Ekonomik Tespitler

2014-20023 TRC1 Bölge Planı'nda Adıyaman'a Ait Bazı Sosyo-Ekonomik Tespitler
Adıyaman'ın yerel sermayesi Gaziantep'e kaymaktadır.
Adıyaman'da istihdam rakamları açısından ilk sırada tekstil ürünleri imalatı sektörü gelirken, ikinci sırada kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı sektörü, üçüncü sırada ise seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler imalatı sektörü gelmektedir.
Adıyaman'ın sahip olduğu sanayi profili Gaziantep sanayisinin oldukça gerisinde kalmaktadır.
Adıyaman, yenilikçilik altyapısı bakımından Gaziantep'in oldukça gerisinde kalmaktadır.
Adıyaman'da üretilen tarımsal ürünler daha çok yurt içi pazara satılmaktadır.
Adıyaman'da iş sahaları azdır.
Adıyaman'da sosyal yaşam yeterince gelişmemiştir.
Adıyaman'ın sanayi altyapısı yetersizdir.
Adıyaman'da ticareti gerçekleştirilen ürün yelpazesi dardır.
Adıyaman'da dış ticaret gerçekleştiren firma sayısı azdır.
Adıyaman'da "erişilebilirlik" genel bir problemdir. Adıyaman'ın erişilebilirliği düşüktür.
Adıyaman'da sulama altyapısına ilişkin problemler dolayısıyla tarım sektörünün katma değeri, olması gerekenden daha düşüktür

İçme ve kullanma suyu, asfalt yollar, kanalizasyon ve atık su arıtma tesisleri gibi altyapı hizmetlerine özellikle Adıyaman'ın kırsal alanlarında ulaşılamamaktadır.
Adıyaman'da mevsimlik tarım işçileri göç etmektedir.
Adıyaman, orta gelir düzeyine sahip büyüyen bölgeler sınıflamasına dahil edilmiştir.
Adıyaman, orta düzey gelişmiş kentler ve sanayi nüvesi olan dönüşüm kentleri kategorisinde değerlendirilmektedir.
Adıyaman'ın Gaziantep'e olan coğrafi uzaklığı sebebiyle Gaziantep ile ilişkisinin zayıf görülmektedir.
Adıyaman'ın (yakınlıktan dolayı) Malatya ile sosyo-ekonomik ilişki içerisinde olduğu belirtilmiştir.
Adıyaman merkez 2013 yılı itibariyle 2. kademe ilçe gelişmişlik düzeyine sahiptir. 2023 yılı itibariyle 2. kademe ilçe gelişmişlik düzeyine sahip olması amaçlanmaktadır
Adıyaman'da yenilenebilir enerji, tarım ve hayvancılık, hizmet, turizm ve sanayi gelişim alanları yer almaktadır
Türkiye Turizm Stratejisi (TTS) 2023'te "GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi" olarak belirlenen bölgede Adıyaman da bulunmaktadır.
Adıyaman'da, inanç turizmi geliştirilmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

Kaynak: İKA

Projenin yapılması planlanan Gerger ilçesi, Adıyaman il sınırlarındadır. 2018 TÜİK verilerine göre Gerger nüfusunun %81'i kırsalda yaşamaktadır (belediye-köy-mahalle nüfusu 3.605; toplam nüfus 19.035; kırsal nüfus 15.430).

Tablo 11. Gerger Nüfus Verileri

Köy Nüfusu	Şehir Nüfusu	Toplam Nüfus	Köy Oranı (%)	Şehir Oranı (%)
21.752	4.059	25.811	15,7	84,3
22.297	3.472	25.769	13,5	86,5
22.198	3.242	25.440	12,7	87,3
21.387	3.235	24.622	13,1	86,9
20.637	3.189	23.826	13,4	86,6
19.361	3.165	22.526	14,1	85,9
18.271	3.187	21.458	14,9	85,1
17.377	2.991	20.368	14,7	85,3
16.652	2.909	19.561	14,9	85,1
15.936	2.849	18.785	15,2	84,8
15.443	2.801	18.244	15,4	84,6

Kaynak: TÜİK

Gerger Ziraat Odası'nda yapılan mülakatta ilçede Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı 4.370 kişinin olduğu, Adıyaman'da merkez ilçeler hariç köy nüfusunun ağırlıklı olarak geçimini tarımsal faaliyetler ile sağladıkları, tarım arazilerinde sulu tarım alanının 2000 ha olduğu belirtilmiştir.

Gerger Belediye (aynı zamanda İlçe Ziraat Odası'nda da görev alan belediye başkanı) ile yapılan mülakatta 3 km kadar bir alanın belediye imkanları ile tarımsal sulama amaçlı altyapısının yapıldığı, bahçe bitkilerinde sulama yapılan arazilerin %80'ine organik sertifikası alındığı, Çatak projesi kapsamında 3 dönümlük arazide organik ürün sertifikası alındığı, tarım arazilerinde sulu tarım alanının 2000 ha olduğu, suyun fazla olmadığı tarım arazilerinde farklı tarımsal ürün çeşitliliğine imkân tanımasına rağmen suyun fazla olmamasından dolayı ürün

çeşitliliğine gidilmediği, Gerger'de yer alan arazilerde yapılan toprak analizlerinde topraklarda kimyasal girdinin olmadığı ve organik üretime elverişli yapıda olduğu, ilçenin tarımsal arazilerinde toprak yapısı analizinin yapıldığı ve organik ürün üretimine imkân sağladığı, organik tarım ile uğraşan çiftçilerin özellikle son yıllarda artan talebi karşılamak adına toplam ürün yetiştirme alanını artırdığı ancak yetiştirilen ürünlerin pazarlama imkânı kısıtlı olmasından dolayı satışını yapamadıkları, satış ve pazarlama konusunda sorun yaşayan çiftçilerin ve ailelerin gelirlerinde son yıllarda azalma olduğu, Gerger halkının %75'inin ihtiyacını kendi üretimiyle sağlandığı, geriye kalan %25'in ise gurbette çalışan aile fertleri tarafından gönderilen yardımlarla hayatlarını idame ettiği dile getirilmiştir.

Gerger İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan mülakatta ilçede yer alan tarım arazilerinin hastalıktan ari ve kimyasal girdi kullanılmamasından ötürü organik tarım yapmaya elverişli olduğu, Gerger ilçesinde tarımsal amaçlı kullanılan engebeli arazilerde tarımsal mekanizasyon kullanımının az olmasından dolayı, tarımsal ürün çeşitliliğine gidemedikleri ve ilçede çiftçilerin kullanacakları ortak makine-ekipman ihtiyacının olduğu, Atatürk Barajı'nın kenarında olan köylerin sulu tarım yapmaya müsait olduğu, sulu tarım yapılması için gerekli olan sulama kanalları yetersiz olduğu baraja yakın köylerde, sulama alanları yaratılması durumunda sulu tarıma yönelik organik ürünlerin yetiştirilmesine uygun bir arazilerin olduğu, baraja mesafesi uzak olan köyde sulama kanalları yetersiz olduğundan kuru tarım için elverişli bir tarım altyapısına sahip olduğu belirtilmiştir.

Gerger'de ekonomi büyük oranda tarıma dayalı olmakla birlikte 2014-2023 TRC1 Bölge Planı'nda Adıyaman'ın ve Gerger'in baraj gölleri ve tatlı su kaynaklarına sahip olduğu ve bu durumun tatlı su balıkçılığı için büyük avantaj doğurduğu belirtilmektedir. Gerger Belediye (aynı zamanda İlçe Ziraat Odası'nda da görev alan belediye başkanı) ile yapılan mülakatta ilçede balıkçılıkta aynalı sazan gibi tatlı su balıkçılığının yetiştiriciliğinin yapıldığı dile getirilmiştir.

Atatürk Baraj Gölü Yetiştiricilik Tesisleri				
	TESİSİN ADI	**TESİS ADRESİ**	**Kapasite (ton/yıl)**	**Üretim Miktarı (ton/yıl)**
1	Zirve Alabalık (Atatürk Barajı)	Atatürk Barajı	245	0
2	Mehmet Delibaşı Alabalık	11. Su Ürünleri Avlak Sahası	29	0
3	Halil Taşkın Alabalık	Gerger	29	20
4	Turgay Toğrul Alabalık	Gerger	29	20
	TOPLAM ÜRÜN MİKTARI		332	40

Kaynak: Adıyaman Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

2014-2023 TRC1 Bölgesi Planı'nda Gerger'in sosyo-ekonomik durumunu ortaya koyan güçlü tespitler bulunmaktadır.

Tablo 12. TRC1 Bölge Planı Gerger İçin Sosyo-Ekonomik Tespitler

2014-20023 TRC1 Bölge Planı'nda Gerger'e Ait Bazı Sosyo-Ekonomik Tespitler
Gerger ilçesinde ana ekonomik faaliyet olarak tarım sektörünün ön plana çıkmasına karşın alt sektörlerde çeşitli alanlarda uzmanlaşma görülmemektedir.
Gerger dağlık arazilerden oluşmaktadır.

Gerger ilçelerinin gelişmesinin önündeki temel problem olarak özellikle Adıyaman Merkez ile ulaşım bağlantılarının zayıf olması görülmektedir.
Gerger 5. kademe (çok düşük gelişme düzeyine sahip) yerleşim merkezi olarak değerlendirilmektedir. 2023 itibariyle Gerger'in bir kademe gelişerek 4. kademe gelişmişlik düzeyine erişimi amaçlanmaktadır.
Gerger ilçesinin ekonomisi tarıma dayalı olmakla birlikte kısıtlı da olsa hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır
Gerger Kalesi, Atatürk Barajı ve yüksek yaylaların Gerger'in turizm potansiyelini canlandırabileceği öngörülmektedir.
Gerger arıcılık ve bal üretiminin desteklenmesi planlanmaktadır.
Gerger, TRC1 Bölgesi'nde erişilebilirliği en düşük ilçelerdendir. İlçenin ulaşım ağlarına entegre edilmesi sağlanmalıdır.
Gerger'de iyi tarım uygulamalarında çiftçilerin bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır.
Gerger'e özgü yöresel ürünlerden olan nar ve balın katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik yatırımların desteklenmesi gerekmektedir.
Gerger'de meraların verimliliğini artırmaya yönelik ve küçükbaş hayvancılığını geliştirmeye yönelik faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir.

Adıyaman ili Gerger ilçesinde yerleşim birimi sayısı 5 merkezi yer olmak üzere 49 adet köy + mesken + mezradan oluşmaktadır. Gerger ilçesinde yüzölçümünün önemli kısmı tarım arazilerinden oluşmakta olup, kırsal nüfus oranı oldukça yüksektir. İlçe topraklarında mevsimsel koşullara uygun olarak yetiştirilen ürünlerin geleneksel metotlarla işlenmesi ile elde edilen ürünlerin satış faaliyetleri yerel halkın başlıca geçim kaynağını oluşturmaktadır. Ayrıca Atatürk Barajı'nda su ürünleri üretimi gerçekleştirilmektedir.

İlçe Adıyaman'ın nüfus büyüklüğü açısından 5. ilçesi arasında olmakla birlikte, nüfusun büyük kısmı belde ve köylerde yaşamaktadır. TÜİK 2018 yılı hayvancılık istatistiklerine göre küçükbaş hayvan varlığı ve süt üretiminde bölge ilçeleri arasında 2. sırada yer alan ilçede, tarım ve hayvancılık temel ekonomik geçim kaynağını oluşturmaktadır. İlçede belirli alanlarda sulama imkânları oldukça elverişli olmasına karşın büyük ölçüde kuru tarım yapılmakta ve tarla ürünleri üretilmektedir. İlçede çeşitli bitkisel ürünler üretiminin yanında arıcılık ve hayvancılık da yapılmaktadır. Gerger ilçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ziyaretlerinde alınan bilgilere göre Atatürk Barajında yürütülen balıkçılık da Gerger ilçesinin ekonomisine katkıda bulunmaya başlandığı görüşü alınmıştır.

Adıyaman ili ve Gerger ilçesinin demografik göstergeleri incelendiğinde ise 2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarında Adıyaman ilinin nüfusu 624.513 kişi ve Gerger ilçesinin nüfusu ise 19.561 kişidir. Adıyaman ilinin toplam nüfusu içerisinde %3,24'lük pay ile toplam 9 ilçenin arasında toplam nüfus sayısı ile 5. sırada yer almaktadır. Gerger ilçesinin toplam nüfusu içerisinde 2.909 kişi ilçe merkezinde 16.652 kişi ise belde ve köylerde yaşayan nüfusu oluşturmaktadır. Nüfus yoğunluğunun geneline bakıldığında ise Adıyaman ili merkez ilçesinde nüfus yoğunluğunun yükselmesinin nedeni ise Atatürk Barajının yapımı sonrasında il sınırları içerisinde yer alan ilçeden biri olan Gerger ilçesinde 9.727 kişinin yaşadığı toplam 24 köy içerisinde 5 köyün tamamen sular altında kalması ve 19 köyünde kısmen Atatürk Barajı yapımı aşamasında köyün etkilenmesi olmuştur. Gerger Belediye Başkanlığı ile yapılan

görüşmelerde bu durumun o yıllarda hızla bir göçe neden olmuş ve göç eden nüfus yoğun olarak Adıyaman ilinin merkez ilçesine yerleşmiştir.

2018 yılı Gerger İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü istatistiklerine göre, 77 okul sayısına sahip olan Gerger ilçesinde toplam derslik sayısı 186, toplam öğrenci sayısı 5.153 ve toplam öğretmen sayısı 246'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 29 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 9'dur.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmadığı görülmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı çalışan sayısı 727 kişi ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı işyeri sayısı 132 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; kanalizasyon, metal cevherleri madenciliği, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, bina dışı yapıların inşaatı ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kanalizasyon, metal cevherleri madenciliği, bina dışı yapıların inşaatı, yatılı bakım faaliyetleri ve kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı faaliyetlerdir. (*Kaynak; TRC1 2014-2023 Bölge Planı)*

İlçenin güneyinde sarp kayalıklar üzerinde kurulu bulunan Gerger Kalesi, ilçenin kuzeyinde Kürdek ve Hacıbaz dağları ve doğusundaki Eskikent köyü ve Murfan mağaraları turistik önem taşımaktadır. İlçe ayrıca temiz havası, Atatürk Baraj Gölü ve yaylaları ile de doğa turizmi açısından avantajlı konumdadır. İlçe sınırları içerisinde Çet, Kürdek, Ovacık, Kımıl dağları ve Beyaz Çeşme yaylaları bulunmaktadır. İlçe Nemrut Dağı Milli Parkı'na 44 km uzaklıkta olmasına karşın Nemrut'un oluşturduğu turizm hareketliliğine entegre olamamıştır. *(Kaynak; TRC1 2014-2023 Bölge Planı)*

İlçede demirci, elektrikçi gibi küçük esnaf dışında herhangi bir sanayi işletmesi bulunmamaktadır. Tüm bu sebepler dolayısıyla ilçede yeterli istihdam alanı bulunmayıp gelir seviyesi oldukça düşüktür. Halk kısıtlı imkânlarla yapılan tarım ve hayvancılık sebebiyle, sosyal yardımlar ve toplumsal dayanışma ile hayatını idame ettirmektedir. Gerger Belediye Başkanlığı ile yapılan görüşmelerde; sürekli göç veren ilçede, özellikle İstanbul'a göçen nüfus 150.000 kişi civarında olduğu görüşü alınmıştır. Ulaşım sorununun çözümü için, ilçeyi il merkezine bağlayan karayolunda özellikle Gerger-Narince arasında kalan bölümün genişletilmesi ve yol kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar ulaşım altyapısı eksikliği, eğitim altyapısı eksiklikleri, tarımsal sorunlar (pazarlama sulama, hayvancılık problemleri, nar ürününün değerlendirilememesi), altyapı eksiklikleri (kırsal/kentsel) ve konut yetersizliği olarak sıralanmaktadır.

Tablo 13: 2017 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu

2017 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu	
Ekilen Tarla Alanı (da)	Ekilen Sebze Alanı (da)

Sulanan	Sulanmayan	Sulanan	Sulanmayan
6238	58232	2037	210

Kaynak; 2018 Yılı TÜİK Verileri

Tablo 14: 2018 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu

2018 Yılı Gerger İlçesi Tarımsal Arazi Durumu		
Ekilen Meyve Alanı (da)**		**Nadas Alanı (da)**
Sulanan	**Sulanmayan**	
1211	**6659**	**1100**

Kaynak; 2018 Yılı TÜİK Verileri

Son 15 yılda istihdamın sektörel olarak dağılımı ile bağlantılı olarak resmi bir çalışmanın bulunamaması fizibilite raporunda yapılan saha çalışmaları neticesinde elde edilen veriler ışığında analiz yapılmasına neden olmuştur. Yapılan saha çalışmaları neticesinde elde edilen bulgularda sektörel bazda istihdamda ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık olduğu sadece Fatih Mahallesi, Keleşan Mahallesi, Merkez Mahallesi Yeni Mahalle gibi yerleşkelerde hizmet sektörlerinde çalışan nüfusun olduğu görülmüştür.

İlçe ve köylerindeki hâlihazırda bulunan konutların büyük bölümü plansızdır. Çoğunlukla ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapılan saha araştırmalarında elde edilen bulgularda ilçede betonarme binalar daha çok ilçe merkezinde olup, konutlar genellikle bir büyük misafir odası bir salon ve 2 odadan müteşekkildir.

T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca ilçe merkezine 28 dairelik konut inşa edilmiş ve bu konutlarda memurlar oturmaktadır. Bunun dışında İlçe merkezinde lojman olarak Kaymakamlık lojmanı, Adliye personeline ait 6 dairelik, Özel İdare Müdürlüğüne ait 2 dairelik, İlçe Tarım Müdürlüğüne ait 6 dairelik lojman ve Sağlık teşkilatına ait 8 daire bulunmaktadır.

İlçenin çalışma hayatı tarım ve hayvancılığa bunun yanında çok azda olsa küçük esnaflık ve devlet memurluğuna dayanmaktadır. İlçe merkezinde ve köylerde pazar kurulmamaktadır.

ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar

TRC1 İpekyolu Kalkınma Ajansı Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinde yerelde kalkınma faaliyetleri yürütmekte ve kalkınma konusunda kurumlar arası koordinasyon sağlamaktadır. Ajans tarafından hazırlanan 2014-2023 TRC1 Bölge Planı, 3 ilin kalkınma stratejilerini ve öncelikli alanlarını tespit eden üst ölçekli planlana dokümanıdır. Ajans, her yıl belirlediği mali destek programlarında teklif çağrılarına çıkmaktadır. Ayrıca teklif çağrısına uymaksızın, özel nitelikli projelere "güdümlü proje desteği" vermektedir. Güdümlü projelerde ihracat kapasitesinin geliştirilmesi, iyi uygulama örneklerinin oluşturulması, yeni üretim

organizasyonlarının geliştirilmesi, göçün olumsuz etkisinin önlenmesi gibi esasları aranır. Bunlar, fizibiliteye konu olan ve Ajans tarafından çok düşük gelişmişlik düzeyine sahip Gerger'de yapılması planlanan proje hedefleri ile uyuşmaktadır.

Tarımsal üretimin desteklenmesi ve ekonomik değerinin artmasına yönelik Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından pek çok program uygulanmaktadır. Bunlardan Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı (KKYDP) ve Genç Çiftçi Programı ülke genelinde uygulanmaktadır. IPARD (Katılım Öncesi -Kırsal Kalkınma Programı) ise 42 ilde uygulanmaktadır.

Güney Anadolu Projesi (GAP), Doğu Anadolu Projesi (DAP), Konya Ovası Projesi (KOP), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından uygulanan bölgesel programlardır.

10. Kalkınma Planı (2014-2018): Bu plan kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığına;

- ✓ Bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri üretiminin geliştirilmesi,
- ✓ Tarım sektörünün geliştirilmesine ve tarım politikalarının oluşturulmasına yönelik araştırmalar yapılması,
- ✓ Gıda üretimi, güvencesi ve güvenilirliği,
- ✓ Kırsal Kalkınma, toprak, su kaynakları ve biyo-çeşitliliğin korunması, verimli kullanılmasının sağlanması,
- ✓ Çiftçinin örgütlenmesi ve bilinçlendirilmesi,
- ✓ Tarımsal desteklemelerin etkin bir şekilde yönetilmesi,
- ✓ Tarımsal piyasaların düzenlenmesi gibi ana faaliyet konularının gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak,
- ✓ Gıda, tarım ve hayvancılığa yönelik genel politikaları belirlemek, uygulanmasını izlemek ve denetlemek görevleri verilmiştir.

Kırsal Kalkınma Politika Belgeleri (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS)

Tarım ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda ve (Mülga) Kalkınma Bakanlığı'nın teknik desteğinde 2014 yılı ile 2020 yılları arasında ülkemiz genelinde kırsal alanların gelişmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı (KKYDP): Türkiye genelinde uygulanmaktadır. Bitkisel üretim, hayvansal üretim, bitkisel ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, kırsal turizm ve güneş enerjisi sistemleri alanlarında uygun proje sunan yatırımcılara %50 oranında hibe vermektedir. Yılda genellikle bir defa çağrıya çıkılmaktadır. İller arasında eşitliği sağlamak amacıyla IPARD Programından faydalanan 42 il bir grup, diğer illerde ayrı bir grup olmak üzere desteklenecek yatırımlar gruplara göre belirlenmiştir Gerger Badem Tasnif, İşleme, Paketleme ve Pazarlama Projesi kapsamında karar alıcıların KKYDP programına başvurması önerilmektedir.

Tablo 15. KKYDP Destekleri

YATIRIM KONUSU	HİBEYE ESAS PROJE	DESTEK VERİLECEK İLLER

	TUTARI (TL)	
I)Bitkisel Ürün İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanmasına		
Yaş meyve sebze tasnif, paketleme ve depolama*	2.000.000	39 İL**
Tohum işleme, paketleme ve depolama	2.000.000	81 İL
Diğer bitkisel ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına	1.500.000	81 İL
II) Hayvansal Ürün İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanmasına		
Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	2.000.000	39 İL**
Ham derinin işlenmesi	2.000.000	81 İL
III) Su Ürünleri İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması	2.000.000	39 İL**
IV) Yenilenebilir enerji kaynakları kullanan yeni sera	2.000.000	81 İL
V) Yenilenebilir enerjiden ısı/ elektrik üreten tesislerin yapımına	2.000.000	39 İL**
VI) Çelik silo	1.500.000	81 İL
VII) Soğuk hava deposu	1.500.000	81 İL
VIII) Hayvansal ve bitkisel orjinli gübre işlen, pak.ve depo.	2.000.000	81 İL
IX) Tarımsal üretime yönelik modern sabit yatırımlar		
Büyükbaş	1.500.000	39 İL**
Küçükbaş	1.000.000	39 İL**
Su ürünleri tesisleri	1.000.000	39 İL**
Kültür mantarcılığı	1.000.000	39 İL**
X. Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları		
Kırsal turizm yatırımları	1.500.000	39 İL**
Çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri	500.000	81 İL
El sanatları ve katma değerli ürünler	500.000	39 İL**
Bilişim sistemleri ve eğitimi	500.000	81 İL
**39 İl IPARD Uygulamalarının Dışında Kalan İllerdir: Adana, Adıyaman, Antalya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkâri, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Muğla, Niğde, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Şırnak, Bartın, Iğdır, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye ve Düzce		

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Genç Çiftçi Programı: Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ülke genelinde 40 yaşın altındaki genç çiftçiler içim, kırsala dönüş projesi olarak uygulanmaktadır. Kırsalda daha fazla genç nüfusun yaşamasını amaçlayan bu program, bitkisel ve hayvansal üretimde etkinliğini arttırmak için hayvan alım hibesi vermektedir.

IPARD: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Avrupa Birliği'nden gelen fonu çiftçilerimize ve tarımsal sanayi alanında faaliyet gösteren sanayicilerimize dağıtmaktadır. Bitkisel ve hayvansal üretim, bitkisel ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, kırsal turizm, güneş enerji sistemleri konularında %40 ile %70 arasında değişen oranlarda hibe vermektedir.

GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında hayvancılık işletmelerine çeşitli hibe desteği verilmektedir. Hazırlanan projelere inşaat, makine ekipman ve canlı hayvan alımları için hibe destekleri sağlanmaktadır. Adıyaman da GAP kapsamdaki iller arasındadır.

- **Güney Doğu Anadolu Projesi (GAP) illeri:** Şanlıurfa, Siirt, Şırnak, Kilis, Gaziantep, Mardin, Batman, Diyarbakır ve Adıyaman.

iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat
Tarım ve Orman Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatları

Ülkemizde tarım konusunda faaliyet gösteren en büyük ve en önemli kurumsal yapı Tarım ve Orman Bakanlığı'dır. Merkez ve taşra teşkilatları ile her ilimizde, her ilçemizde faaliyet göstermektedir. Tarım ürünleri sigortası mevzuata girmiştir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü kanalı ile toplulaştırma uygulamaları birçok bölgede tamamlanmıştır. Mazot ve gübre destekleri verilmektedir. Havza Bazlı Ürün Destekleme Programı ile büyük ovalar üretim planlamasına uygun bir şekilde gruplanmış, bu şekilde her ürünün her yerde ekilmesi engellenerek fiyat istikrarı amaçlanmıştır. Salma sulama sistemleri terk edilerek, daha modern yağmurlama, damlama sulama sistemleri kullanımı desteklenmektedir.

Fiyat İstikrarı Sağlamak Amacıyla Kurulan Kurumlar

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından fiyat istikrarı sağlanmaya yönelik lisanslı depoculuk sistemine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifi

Tarımsal amaçlı yatırım ve işletme kredileri kullandırmaktadır. Bu kredilerin faizinin bir kısmı hazine tarafından karşılanmaktadır. Kimi durumlarda yatırım kredisi faizsiz olarak kullanılmaktadır.

Tarım Kredi Kooperatifi de Ziraat Bankası'ndan veya hazineden aldığı fonu üyelerine kullandırmaktadır. Hem nakdi hem de makine alımlarında çiftçiye destek olmaktadır.

Kooperatif İşletmeler ve Üst Kuruluşları

Çiftçi aynı zamanda sahibi de olduğu kooperatif işletmeler ile tek başına yapılmasına imkân olmayan yatırımları yapabilmekte, hem de ürünlerini değerlendirmektedir. Kooperatif işletmeler hem ürünün fiyatını arttırmakta hem de kalitesini arttırmaktadır. Tek başlarına çok düşük miktarlarda üretim yapan kişilerin kurduğu kooperatif işletmeler olarak daha büyük miktarlarda üretim yapabilmektedir. Bu şekilde ürünlerinin satışında rekabet gücü artmaktadır. Kooperatifler kendi aralarında birleşerek üst kuruluşlarını kurmaktadır. Üst kuruluşlar üreticilerin sorunlarına ilgili devlet dairelerinde ve bakanlıklarda çözüm bulmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

SEGE çalışmasının baz alınarak 6 bölge oluşturulmuştur. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından bu 6 bölgeye teşvikler verilmektedir.

16 Temmuz 2009 tarihinde resmî gazetede yayınlanan 27290 sayılı kararla Adıyaman Bölgesel ve Sektörel Teşviklerden faydalanmaya başlamıştır. Adıyaman 5. teşvik bölgesinde yer almaktadır.

Tablo 16. Bölgesel Teşvik Uygulaması

BÖLGESEL TEŞVİK UNSURLARI	(Bölge V)

Yatırıma Başlama Tarihi	01.01.2019'den itibaren yapılacak yatırımlarda
KDV İstisnası	VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti	VAR
Yatırım Yeri Tahsisi	VAR
Faiz Desteği	TL: 5 Puan
	Döviz: 2 Puan
	Azami:700 Bin TL
Yıllık Vergi İndirim Oranı (%)	70%
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı (%)	30%
Sigorta Primi İşveren His. Desteği	6 YIL
Sabit Yatırıma Oranı %	35%

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Söz konusu teşvikler, toplam yatırım tutarının %30'u bulduğunda sonlanacaktır. Adıyaman için 5. bölgede değerlendirilecek projelerde %70 vergi indirimi bulunmaktadır. Bundan dolayı %22 uygulanan kurumlar vergisi %6,6 olarak uygulanacaktır. Ayrıca 5. bölgede SGK işveren primleri ile SGK sigortalı primleri 6 yıl boyunca devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu tutar aylık 524 TL – 1356 TL arasındadır.

iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu

1. Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına Uygunluğu

10. Kalkınma Planı (2014 – 2018)

Türkiye'deki en üst ölçekli plan (mülga) Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Kalkınma Planlarıdır. 2014 – 2018 yılları arasını kapsayan 10. Kalkınma Planı'nda belirtilen "Yenilikçi Üretim İstikrarlı Büyüme" hedefine ulaşabilmek adına "Tarım ve Gıda" sektöründe uygulamayı öngördüğü ve projemizle uyumluluğunu gösteren politikalar maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır.

- Tarımda sosyal yapı gözetilerek üretim türüne göre yeter gelirli işletme büyüklüğü temelinde tarımsal işletmelerin etkinlikleri artırılacaktır.
- Tarımsal destekler, tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak düzenlenecek, desteklerde çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığı dikkate alınacak, tarımsal desteklerin etkinliği izlenerek değerlendirilecektir. Tarımsal desteklemelerde ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilecek, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilecektir. Ayrıca, tarım sigortalarının kapsamı genişletilerek yaygınlaştırılacaktır.
- Gıda güvenliği temin edilerek ürün piyasalarında ve çiftçi gelirlerinde istikrar gözetilerek etkin stok yönetimi, üretim, pazarlama ve tüketim zincirinde kayıpların azaltılması, piyasaların düzenlenmesine ilişkin idari ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve dış ticaret araçlarının etkin kullanılması sağlanacaktır. Üretici örgütlerinin pazara erişimi kolaylaştırılacaktır.

- Tarım ve sanayi işletmelerinin iş birliği ve entegrasyonu sağlanacak, yerel ve geleneksel ürünlerin katma değeri ve ihracata katkısı artırılacaktır.
- Tarımsal bilgi sistemlerinin, ortak kullanıma izin verecek şekilde entegrasyonu sağlanacaktır.
- Tarım ve gıda işletmelerinin güvenilir üretim için hijyen mevzuatına uyum süreci, modernizasyon yatırımlarıyla hızlandırılacak ve bu amaçla söz konusu işletmelerin finansman ihtiyacına yönelik kaynak ve mekanizmalar çeşitlendirilecektir.

Güneydoğu Anadolu Projesi (2014-2018 Eylem Planı)

GAP, 9 ilin (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak) yer aldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülmektedir. GAP kapsamındaki illerin alan ve nüfus büyüklüğü, Türkiye'nin ortalama %10'u civarındadır.

GAP Eylem Planı ile kırsalda rekabetçiliği sağlamak amacıyla katma değerli ürüne geçiş, pazarlamada etkin kanalların kullanımı, insan kaynaklarının beceri setinin geliştirilmesi, sosyal ve ekonomik kalkınmanın birlikte sağlanması, sulu tarımın ve verimliliğin arttırılması amaçlanmaktadır.

Adıyaman – Şanlıurfa – Diyarbakır Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçeği Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'ndaki temel yaklaşımlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Ekonomik kalkınma, sosyo-kültürel kalkınma, gelişmişlik düzeyi ve koruma kullanma dengesinin sağlanmasının sürdürülebilir gelişmede bir bütün olduğu ilkesi benimsenmiştir.

Adıyaman, Şanlıurfa ve Diyarbakır illerine ilişkin plan kararları, bölgesel strateji ve kalkınma planları çerçevesinde şekillenmiştir.

Kalkınma sürecinde büyük öneme sahip olan tarım arazilerinin, sulama alanları ve arazi toplulaştırma alanlarının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde değerlendirilmesi ve korunması ilkesi benimsenmiştir.

Tarım ve tarıma dayalı sanayinin birlikte gelişim göstermesi ve istihdama katkı sunmasına yönelik hedefler belirlenmiştir.

Sulama alanları dışında kalan tarım alanlarında, alternatif tarımsal ürünlerin yetiştirilmesinin desteklenmesi teşvik edilmiştir.

2. Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi

Gerger Badem Tasnif, İşleme, Paketleme ve Pazarlama Projesi ile "GAP Organik Tarım Küme Projesi" benzer hedefleri ve kırsal kalkınmayı amaçlayan projelerdir. Bu proje (mülga) Kalkınma Bakanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Dairesi Başkanlığı (GAP BKİ) tarafından yürütülmüş, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) teknik

desteğiyle 2009-2017 tarihleri arasında tamamlanmıştır. GAP Bölgesi'nde organik ürünlerin üretimi ve pazarlamasında üreticiler desteklenmiş ve kurumsal kapasite arttırıcı faaliyetler yürütülmüştür. Örneğin Kilis'te üretilen organik zeytinlerden "Kilizi" markasıyla yağ üretilmesi amacıyla tesis yapımı finanse edilmiştir. Kilis Organik Zeytin Üreticileri Birliği ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından finanse edilen proje Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı teknik desteği ile hayata geçmiştir. Tesisin toplam maliyeti 1,2 milyon dolardır. Bu projedeki ekosistemin (kooperatif, birlik, hibe sağlayan kuruluş, teknik destek sağlayan kuruluş) benzerinin Gerger'de de kurulması amaçlanmaktadır.

3. Projenin diğer kurum projeleri ile ilişkisi

Bu projenin bir benzeri 2016 yılında Kalkınma Bakanlığı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nca Gerger ile benzer sosyo-ekonomik özelliklere sahip Adıyaman'ın bir başka ilçesi Tut'ta gerçekleştirilmiştir. "Tarım ve Tarım Dışı Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi Projesi" adındaki bu proje Adıyaman Valiliği Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile Tut Ziraat Odası Başkanlığı tarafından yürütülmüştür. Proje kapsamında imalathane 524 bin TL bütçe ile tamamlanmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı tarafından 324 bin TL, Ziraat Odası tarafından 200 bin TL bütçe harcaması yapılmıştır.

Türkiye'de ilk organik dut pekmez işleme imalathanesi olarak bir ilk gerçekleştirilmiştir. Ayrıca imalathanenin marka patentini Gold Berry Tut Dut olarak alınmıştır. İlçede organik üretim yapan çiftçilerin ürünleri AB standartlarında bir kalitede pazarlarda daha güvenli gıda olarak yer almaya başlamıştır.

4.Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu

İpekyolu Kalkınma Ajansı 2014-2023 Bölge planında Gelişme Ekseni 3 başlığı içinde Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması başlığında yer alan Hedef 2 başlığı içinde ''Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması'' olarak belirlenmiştir

Tablo 17. İKA Bölge Planı ile Uygunluk

"Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması'' Hedefi İçin Stratejiler	
1	Tarımsal işletmelerin rekabetçiliğini koruması ve etkin bir yapıya kavuşturulması amacıyla işletmelerin, modern tarım tekniklerini uygulamaları ve katma değeri yüksek ürün üretimini gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Söz konusu hedefe ulaşmak için organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve tarım ve hayvancılık işletmelerinin Ar-Ge, pazarlama ve örgütlenme faaliyetlerinin artırılması planlanmaktadır.
2	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan bütünleşmiş üretim-pazar sistemleri üreticilere tanıtılacaktır.
3	Üretici örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla üretici örgütlerinin pazarlama altyapısı geliştirilecek ve bilgi düzeyleri artırılacaktır.

4	Pazarlama altyapısının geliştirilmesi için üretim faaliyetlerine göre örgütlenmeler desteklenecek, örgütlerin pazarlama birimleri için standartlar oluşturulacak, e-ticaret eğitimleri verilecek ve üretici örgütleri portalı oluşturulacaktır. Ayrıca örgütlerin proje geliştirme, uygulama ve izleme kapasiteleri güçlendirilerek teknik personelin istihdamı teşvik edilecektir.
5	Gıda güvenliği, tarım ve gıda işletmelerinde üretim kalitesinin artması ve bilinçli tüketici sayısının artışına bağlı olarak otokontrol mekanizmasının gelişmesi ile gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda tarım ve gıda işletmeleri, üreticiler ve tüketiciler güvenli gıda hakkında bilgilendirileceklerdir

Kaynak: İKA

5. Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı

Dünya literatürde ‘’nuts’’ grubu meyveler olarak isimlendirilen sert kabuklu meyveler arasında olan badem Gerger ilçesinin iklim kuşağı ve toprak yapısı bakımından yetiştirilmeye müsait olan meyveler arasındadır. Fizibilite çalışması, yörede yetiştirilen bademin modern üretim yöntemleri kullanılarak işlenmesi, paketlenmesi, pazarlanması ve markalaşması konusunda ortak bir üretim alanı kurulması ve bu sayede ilçenin mevcut badem üretim potansiyelinin değerlendirilerek katma değerli ürün haline getirilmesi ve pazara sunulması yoluyla yöre halkının gelirlerinin artışının sağlanması amacıyla hazırlanmıştır. Badem gibi ihraç değeri yüksek olan tarımsal ürünlerin yetiştiriciliği işinin tarım boyutundan çıkarılarak, sanayiye yönelik kullanıla birliğinin artırılması gerekliliği, yetiştirilen ürünlerde katma değer yaratmak için önem arz etmektedir. Fizibilite çalışmasına konu olan bademin satış değerinin artırılması kapsamında Gerger ilçesinde yetiştirilen ürünlerin pazarlanması, işlenmesi ve markalaşması konusunda ortak bir üretim alanı kurulması, Gerger ilçesinin mevcut badem üretim potansiyelinin değerlendirilerek katma değerli yeni ürünlerin pazara çıkış noktasında ortak bir üretim ve dağıtım alanı yaratmaktan çıkmıştır. Bu kapsamda, ilçede yetiştirilen bademin ve sulu tarıma geçiş sürecinde yapılan saha analizleri çerçevesinde badem yetiştirilen araziler ve potansiyel olarak badem yetiştirilecek olan araziler değerlendirilmiş ve yetiştirilen ürünlerin satış değerinin altında pazara sunulduğu ve pazarlama alanında da yeterli bilinçlenmenin olmamasından dolayı ciddi bir pazar sıkıntısı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda Gerger ilçesinde üretilen bademin işlenmesi markalı ve ambalajlı satışı ile hak ettiği değeri elde etmeleri, çiftçiler için birlikte ve ortak bir hedef doğrultusunda hareket edilmesi ve ortaya çıkan katma değerin ilçede kalarak sonrasında ise benzer iş modelleriyle birlikte bölgeye yayılması suretiyle yerel ekonomik kalkınma için know-how yaratacağı bir entegre model ortaya konulmuştur.

Yılın 4 ayında mahsulünün olduğu badem ürünlerinin yılın diğer aylarında işlenmesi, paketlenmesi ve lüks çerezlik olarak yurt içi ve yurt dışı pazarda satışına imkânı sağlayacak bir üretim modeli ortaya konulmuştur. Gerger Bademi Ürünleri İşleme, Paketlenmesi Depolanması Tesisi Gerger ilçesi merkeze bağlı mülkiyeti kamuya ait olan 700 metrekarelik bir alan üzerine düşünülmüştür.

700 m^2 kapalı alana sahip olması planlanan entegre tesiste idare binası, işleme hattı, tasnif hattı ve paketleme hatları ayrı sistemler ile kurulması planlanmıştır. Tesis içerisinde tasnif öncesi kaliteyi ve standardizasyonu sağlayan sistemler ile paketleme imkân tanıyan üniteler yer alması öngörülmüştür. Tesis içerisinde fizibilite çalışmasına konu olan bademin tasnifine ve depolanmasına yönelik mevzuata uygun depolama alanları oluşturulacaktır. Tesis içerisinde bir pazarlama birimi kurularak bademin online platformda satışına imkân sağlayacak bir dijital

altyapı kurularak online satışına da imkân sağlanarak bölgesel satış hacmi bölge dışına da yayılarak ürünlerin hakkettiği satış değerine ulaşması sağlanacaktır.

6. Projeyle İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar

Proje ile ilgili olarak yatırım konusu inşaat işleri ile ilgili mimari, statik ve tesisat işleri ile ilgili yaklaşık bir maliyet çalışması ile alınacak makine ekipman ile ilgili teknik ve mali araştırmalar yapılarak, makine seçimi sonuçlandırılmıştır

5. PROJENİN GEREKÇESİ

i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi

Pazar Araştırması ve Analizi

Dünyada Badem Üretimi

Badem, dünya ihracatına konu olan en önemli sert kabuklu meyvedir. Badem ticareti, kabuklu ve iç (kabuksuz) badem ayırımı esas alınarak incelenecektir. Kabuksuz badem ihracatında ilk iki sırayı paylaşan ABD ve İspanya'nın toplam dünya ihracatındaki payı yaklaşık %87 oranındadır. Kabuklu badem ihracatında ilk iki sırada yer alan ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti; toplam ihracat miktarı içinde %69,6, ABD Doları bazındaki toplam ihracat değeri içinde ise %85,6 gibi yüksek bir paya sahiptir.

Tablo 18: 2016 Yılı Ülkelerin Badem Üretimi

Sıra	Ülke	Üretim (Ton/yıl)	Kişi Başı Üretim (Kg/yıl)	Ekili Alan (Hektar)	Verim (Kg/Hektar)
1	Amerika Birleşik Devletleri	2,002,742	6.1	380,405	5,265
2	İspanya	202,339	4.3	544,518	372
3	İran	147,863	1.8	104,716	1,412
4	Fas	112,681	3.2	165,817	680
5	Suriye	88,841	4.9	139,255	638
6	Türkiye	85,000	1.1	33,322	2,551
7	İtalya	74,584	1.2	58,336	1,279
8	Avustralya	72,902	2.9	20,550	3,548
9	Cezayir	66,095	1.6	39,690	1,665
10	Tunus	61,000	5.3	184,500	331
11	Çin Halk Cumhuriyeti	47,875	0.034	14,641	3,270
12	Libya	33,838	5.2	57,764	586
13	Afganistan	32,843	1.0	19,481	1,686
14	Lübnan	32,115	5.3	6,029	5,327
15	Şili	31,938	1.8	8,113	3,936
16	Yunanistan	29,450	2.7	14,114	2,087
17	Özbekistan	27,321	0.84	7,082	3,858
18	Pakistan	21,520	0.11	10,653	2,020
19	Portekiz	8,713	0.85	31,464	277
20	İsrail	8,500	0.95	380	22,368
21	Filistin	4,136		2,509	1,648
22	Ürdün	3,498	0.34	309	11,320
23	Tacikistan	3,255	0.36	4,434	734
24	Kırgızistan	1,874	0.30	566	3,313

25	Fildişi Sahili	1,781	0.072	2,930	608
26	Burkina Faso	1,514	0.075	2,692	562
27	Türkmenistan	1,065	0.18	1,590	670
28	Azerbaycan	1,059	0.11	438	2,417
29	Svaziland	1,046	0.90	811	1,290
30	Gürcistan	961	0.26	933	1,030
31	Birleşik Arap Emirlikleri	873	0.091	682	1,279
32	Bulgaristan	841	0.12	987	852
33	Arjantin	697	0.016	365	1,911
34	Makedonya Cumhuriyeti	672	0.32	472	1,423
35	Fransa	667	0.00991	1,167	572
36	Moldova	616	0.17	332	1,858
37	Irak	472	0.012	357	1,322
38	Kıbrıs	316	0.37	1,944	163
39	Hırvatistan	233	0.056	430	542
40	Gambiya	196		119	1,647
41	Yemen	164	0.00567	253	647
42	Kazakistan	149	0.00815	133	1,119
43	Macaristan	144	0.015	199	722
44	Bosna-Hersek	59.0	0.016	226	261
45	Meksika	44.0	0.00035	28.0	1,548
46	Nepal	9.0	0.00031	14.0	612
47	Slovenya	1.00	0.00048	1.00	725

Kaynak: http://www.fao.org

Dünya badem üretiminde ilk sırada A.B.D yer almakta olup Türkiye badem üretim sıralamasında dünyada 6. sıradadır. Buna karşın hektar başına alınan verime bakıldığında düşük seviyelerde olan ülkemizde badem yetiştiriciliği yapılan arazilerde verimin artırılması için sulu tarım arazilerinin seçilmesi bu alandaki verimi artışını sağlayacaktır.

Şekil 1: Dünya Badem Üretim Sıralaması

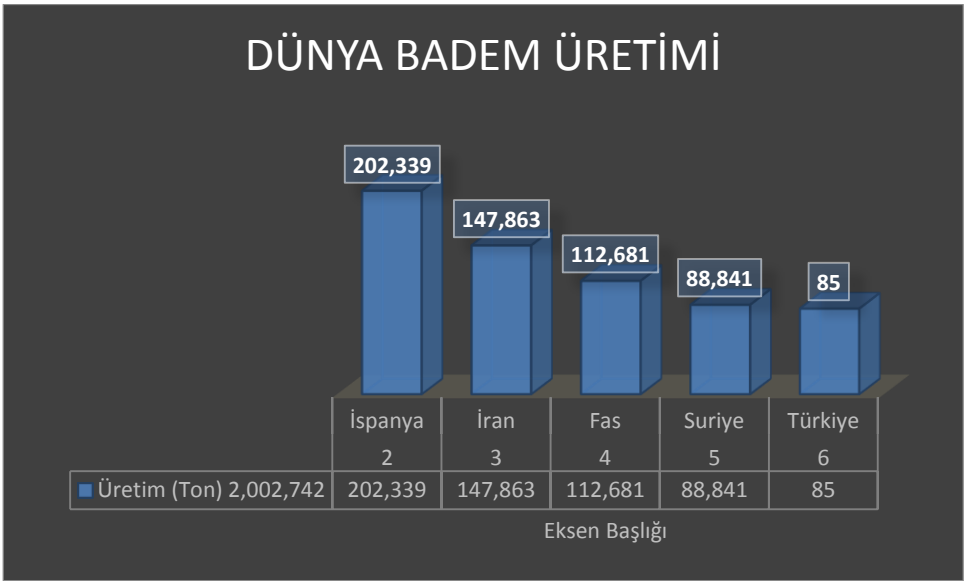

Şekil 2: Dünya Badem (Kabuklu) İhracatı / Ton

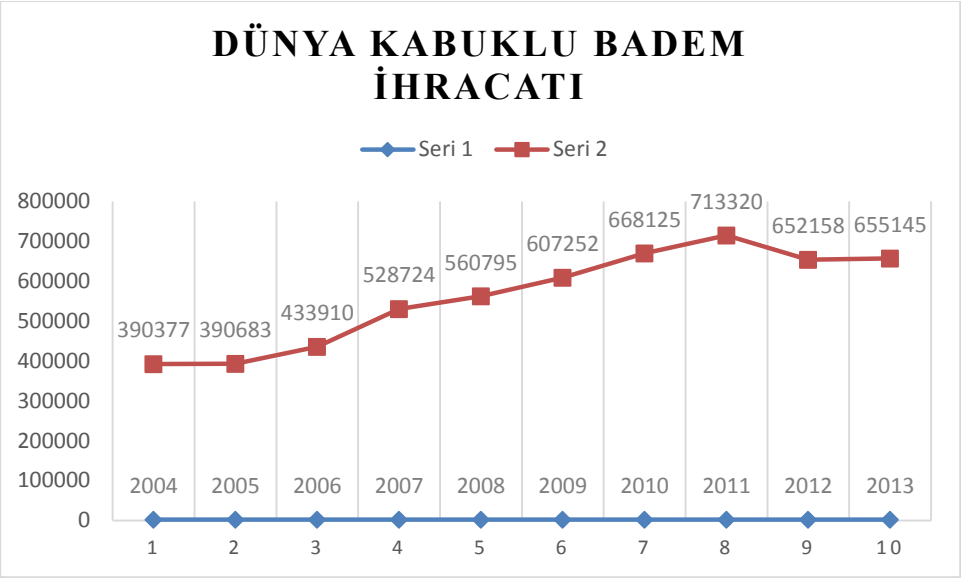

Şekil 3: Dünya Badem (Kabuklu) İhracatı (Ülkelere Göre)

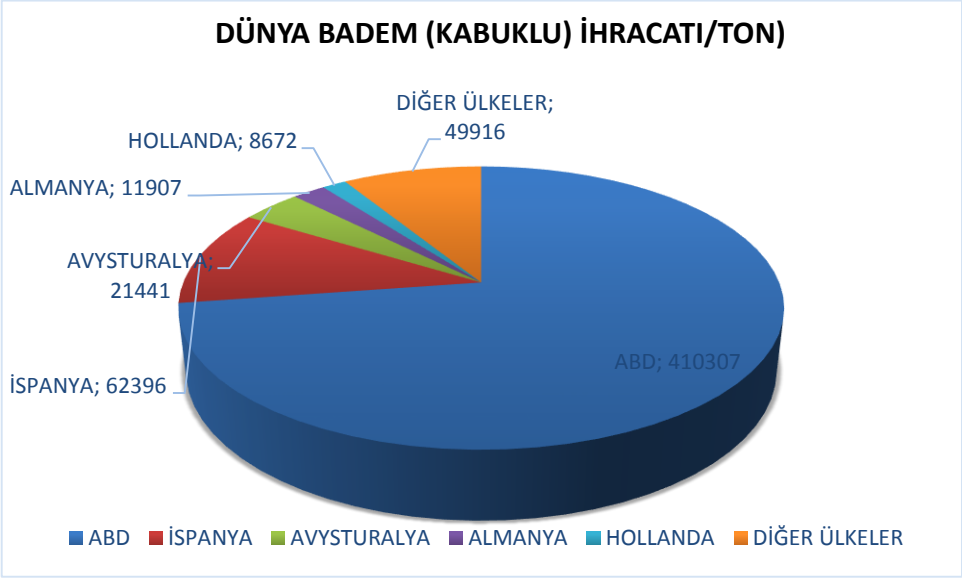

Türkiye'de Badem Üretimi

Türkiye'de meyvesi için yetiştirilmekte olan badem ağaçlarının % itibariyle çok büyük bir kısmını da tohumdan yetiştirilmiş ağaçlar oluşturmaktadır. Öte yandan ülkemizde sulu koşullarda yetiştirilen badem bahçesi yok denecek kadar azdır. Son 20-30 yıl içerisinde yüksek verimli, randımanı yüksek, hastalık ve zararlılara dayanıklı yabancı kökenli badem çeşitlerinden Nonpareil, Ne Plus Ultra, Drake ve Texas gibi Amerikan çeşitleri ülkemize girmişse de bunlarla kurulan bahçelerin kapladığı alan son derecede küçüktür. Ayrıca bademlerin budanması ve gübrelenmesi gibi konular da Türkiye için yabancıdır. Bütün Bunlara karşın, Türkiye son 25-30 yıldır ortalama 40000 ton/yıl düzeyinde badem üretmektedir. Bu durum, bütün olumsuz koşullara, modern badem yetiştirme tekniklerinden yoksun uygulamalara karşın, Türkiye'de önemli bir badem yetiştirme potansiyelinin varlığını kanıtlamaktadır. Toplumumuz, badem ve antepfıstığı gibi çerezlik kuru meyvelere çok düşkündür. Bu nedenle iç pazarlarda, fındık, badem, ceviz ve antepfıstığı gibi tüm sert kabuklu

meyvelerin (nut grubu meyveler) fiyatları öteki meyvelere göre çok yüksektir. Ne yazık ki, Türkiye yetiştirme koşullarının çok uygun ve potansiyelinin çok yüksek olmasına karşın ABD'den badem, İran'dan antepfıstığı ile Balkan Ülkeleri ve Kafkasya'dan da ceviz dış alımı yapmaktadır. Dünya pazarlarında bütün sert kabuklu meyveler daima yüksek fiyatlarla satılmaktadır. Bu yüzden başta ABD ve İspanya olmak üzere, Akdeniz'e kıyısı olan İtalya, Yunanistan, düşük ölçüde olmakla birlikte Fransa gibi Avrupa Ülkeleri ile, Fas ve Tunus gibi Kuzey Afrika ülkeleri bu meyvelere büyük önem vermişlerdir. *(Kaynak; GAP 1. Tarım Kongresi)*

Ülkemizde bademde yabancı çeşitlerle rekabet edebilecek yerli çeşitler henüz geliştirilememiş olunmasına karşın, GAP Bölgesinde giderek artan sulama imkânları, özellikle Antepfıstığı ve badem için önemli bir fırsat sağlamaktadır. İran'ın sulama alanlarının sonuna gelmesine karşılık, Türkiye'nin henüz kullanmadığı büyük bir sulu antepfıstığı ve badem yetiştirme potansiyeli olması bu yönlü yatırımların ihtiyacını gösterir niteliktedir. T.C Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Sert Kabuklu Meyveler içerisinde yer alan bademin, ''Üretim alanlarının artırılması ve periyod işite eğilimi göstermeyen yeni çeşitlerin geliştirilerek üretime kazandırılması, ithalatın söz konusu olduğu ceviz ve badem gibi sert kabuklu meyvelerde net ihracatçı konumuna gelinmesi'' yönünden çalışmalara hız kazandırılması 2014-2023 hedefleri arasındadır.

Tablo 19: Türkiye Sert Kabuklu Meyve Üretimi

ÜRÜNLER	**YILLAR (ton)**							
SERT KABUKLULAR	2002	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antep Fıstığı	35.000	112.000	150.000	88.600	80.000	144.000	175.000	78.000
Badem	41.000	69.838	80.261	82.850	83.230	80.000	85.000	90.000
Ceviz	120.000	138.240	203.212	212.140	180.807	190.000	195.000	210.000
Fındık	600.000	430.000	660.000	549.000	412.000	646.000	420.000	675.000
Kestane	47.000	60.270	57.881	60.019	63.762	63.750	64.750	62.904

Kaynak: TÜİK 2017 Yılı verileri

Sert kabuklu meyveler arasında yer alan bademin 2002 yılından 2017 yılına kadar üretim miktarları artmış olmasına karşın günümüzde ülkemiz tüketimini karşılayacak yeterlilikte değildir. Mevcut yurt içi ihtiyacın bir kısmı ithal ürünler ile karşılanmaktadır.

Tablo 20: Dünya'da sert kabuklu meyveler içerisinde bademin yeri

Türler	**Yıllar**						**2000-2016 yıllar arası değişim (%)**		
	2000			**2016**					
	Alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (ton/ha)	Alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (ton/ha)	Alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (ton/ha)

Badem	1649751	1452206	8	1865633	3214303	17	13,09	121,34	113

Kaynak: FAO, 2017.

Tablo 21: 2018 Yılı Badem Üretim Verileri

	Toplam Üretim (ton)		**Toplam Alan (da)**		**Toplam Ağaç Sayısı**
Türkiye-TR	100000	Türkiye-TR	421914	Türkiye-TR	13891160
Mersin-33	14141	Adıyaman-2	58430	Adıyaman-2	2023688
Adıyaman-2	11747	Manisa-45	43390	Manisa-45	1388003

Kaynak: TÜİK 2018 Yılı İstatistikleri

İstatistikler incelendiğinde ülkemizde badem üretiminde 2. sırada ağaç sayısı ve ekili alan bakımından ise 1. sırada yer aldığı görülmektedir. Organik badem sıralamasında ise 1. sırada yer alan Adıyaman ili organik badem üretimi 769 ton/yıl olarak gerçekleştirilmiştir. Organik tarımsal üretim sonucu elde edilen bademin satış değerinin diğer üretilen bademe göre yüksek olması bu alanda ülkemiz devlet desteklerini de artırmıştır. Çiftçilerin organik badem üretimi alanda devlet destekleri ve pazarlama konusunda bilinçlendirilmeleri bu yönlü üretim desenin artışını sağlayacaktır.

Adıyaman İli Badem Üretimi

Adıyaman ilinde badem yönlü tarımsal ürün yetiştiriciliği artmış olup, 2015 yılında 1.800 tondan 2018 yılında 11.747 ton/yıla ulaşarak ülkemiz badem üretim sıralamasında 2. sıradadır. Adıyaman ili iklim koşulları incelendiğinde badem üretimi için avantajlı konumdadır. Badem yetiştiriciliğinde önem arz eden ilkbahar donlarının az olması ve sıcaklığın yüksek olması; il düzeyinde badem üretiminde verimliliği artırmaktadır. Adıyaman ilinde 10.39 (Başka yerde sınıflandırılmış işlenmiş veya saklanmış sert kabuklu yemişler (ceviz, leblebi, sert kabuklu tropikal meyveler vb.) ile diğer tohumlar ve karışımları (sirke veya asetik asitle hazırlananlar, dondurulmuş olanlar, püre ve ezmeler, şekerle korunmuş olanlar hariç) başlığında toplam üretici sayısı 4 firmadır. Buna ek olarak Tarım Kredi Kooperatifleri iştiraki TK Birlik tarafından, Adıyaman İli Kahta İlçesi Organize Sanayi Bölgesi içerisinde 3 bin 200 ton Antep fıstığı ve 2 bin 800 ton badem işleme kapasitesine sahip bir tesis kuruludur. 2018 yılı TÜİK istatistiklerinde Adıyaman ili badem üretimi 11.747 ton/yıldır. İlde üretilen bademin işleneceği tesis sayısı yeterli değildir.

Tablo 22: Adıyaman İli Sert Kabuklu Meyve İşleme Tesisi Kapasitesi

İl Adı	**Kayıtlı Üretici**	**Üretim Kapasitesi Kg/yıl**
ADIYAMAN	4	2,136,000

Kaynak; 2018 yılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Verileri

Tablo 23: Adıyaman İli Badem İşleme Alanında Üretici Firma Listesi

Sıra No	Unvanı	İl	Adres	Personel Sayısı
1	ZNT GIDA TARIM HAYVANCILIK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ ADIYAMAN KAHTA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ŞUBESİ	ADIYAMAN	SALKIMBAĞI KÖYÜ KAHTA OSB MEVKİİ 10. CAD. ZNT GIDA APT. NO:12 KAHTA	10
2	BEDİROĞLU ENERJİ GIDA TARIM HAYVANCILIK İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	ADIYAMAN	SALKIMBAĞI KÖYÜ KAHTA OSB MAH. 3 CAD.NO:26 KAHTA	3
3	ERSOY YEMEK YAKIT GIDA TEKSTİL TEMİZLİK İNŞAAT TARIM SANAYİ VE TİCARET LTD.ŞTİ.	ADIYAMAN	ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ 16 ADA 2 PARSEL MERKEZ	2
4	TOPRAKTAN GIDA TARIM ÜRÜNLERİ ELEKTRİK TAŞIMACILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	ADIYAMAN	PETROL MH. ADIYAMAN OSB. 16 CD. NO:3 MERKEZ	1

Kaynak; 2018 yılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Verileri

Tablo 16'da il genelinde kurulu işletmelerin toplam kapasitesi ve kamu kurumu olarak 2.800 ton/yıl ve firma bazında da 2.136 ton/yıl kapasiteli toplam 4.936 ton/yıl badem işleme kapasitesine sahip işletme bulunmaktadır. Bu kapasiteler göz önüne alındığında il düzeyinde üretilen badem miktarı göz önüne alındığında 11.474 ton/yıl olan üretim miktarını karşılayacak yeterlilikte olmadığı görülmektedir.

Tablo 24: Adıyaman İli Badem Verileri

	2015 yılı	2016 yılı	2017 yılı	2018 yılı
Meyve veren badem ağacı sayısı (adet)	155.588	352.965	530.858	1.204.200
Badem Üretim alanı (da)	513.469	1.027.331	1.063.161	819.488
Badem üretimi (ton/yıl)	1.800	3.576	4.593	11.747

Kaynak; TÜİK 2018 Yılı Bitkisel Üretim İstatistikleri

Ankette sorulan "Badem işlendiği ve yeni bir ürün olarak paketlendiği bir tesise ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna %95 oranında "evet" cevabı alınmıştır

ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini

Badem yetiştiriciliği dünya genelinde geniş yelpazeye sahip olan bir meyve türüdür. Besin değerinin ve tüketiciler için talep potansiyelinin yüksek olması bademin; gıda, kozmetik, ilaç gibi sanayi sektörlerinde üreticilerin de tercihi olmaktadır. Bu özellikler nedeniyle dünya ve Türkiye'de badem dikimiyle ağaçlandırma alanlarında artış meydana gelmektedir.

Ülkemizde son yıllarda artan nüfusun gereksinim duyduğu badem ihtiyacı karşılanmadığı için daha iri ve kaliteli badem ihtiyacı ithal edilmeye başlamış ve bu bademler yüksek fiyatlardan alıcı bulmaktadır. Ancak bu durumu engellemek amacıyla Bakanlık kırsal alanda ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek, kırsalda yaşayan insanların gelir seviyelerini artırmak amacıyla hazırlanan ‘’Badem Eylem Planı’’ içerisinde ağaçlandırma çalışmalarını hızlandırmak ve ülkemiz badem ihtiyacını karşılamanın yanı sıra ihraç edebilir bir konuma erişilmesini sağlamak amacıyla bir dizi eylem planı oluşturulmuştur.

Ülkemizde badem üretimi için verimli toprakları olmasına karşın şu anda ithal ürünlerle mevcut yurt içi talep karşılanmaktadır. Kullanım alanı giderek artan badem üretiminde ağaçlandırma yönlü desteklerin artması ve çiftçilerin bu yönlü bilinçlendirme eğitimleri ülkemizde badem rekoltesini artırıcı unsurlardan olacaktır. Ülkemiz tarımsal alanda verimli topraklara sahip olan Adıyaman ili, 2013'te 3 bin 500 dekar olan badem üretim alanının, son yıllarda uygulanan eylem planı sayesinde 70 bin dekara ulaştırmıştır. Bununla birlikte, Türkiye’de ilk kez Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği tarafından Kahta Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulan Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü'nde de badem için pazar sorununun çözülmesi ve ihracata yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu tesisin diğer bölgelere de örnek oluşturarak badem rekoltesinin artışı yönünde yeni yatırımları tetikleyici nitelikte olması beklenmektedir.

Tablo 25: Ülkeler Bazında Dünya Badem (Kabuklu) Tüketimi (ton/yıl)

	2014	2015	2016
A.B.D	261,306	257,919	315,736
HİNDİSTAN	94,536	78,254	82,915
ALMANYA	72,499	71,222	73,163
İSPANYA	59,400	64,426	72,986
İTALYA	37,130	39,738	41,437
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	38,706	49,949	41,245
FRANSA	30,309	36,834	35,941
TÜRKİYE	8,172	23,612	34,710
KANADA	23,800	26,107	29,739
JAPONYA	25,932	38,131	28,059
AVUSTURALYA	20,197	22,916	25,192
KUZEY KORE	22,004	19,946	23,824
İNGİLTERE	15,646	22,465	23,244
ÇİN	95,956	52,027	21,885
TUNUS	13,200	15,377	19,028
İRAN	25,056	15,412	15,474
HOLLANDA	13,321	14,649	15,056
YUNANİSTAN	12,075	8,043	12,146
FAS	8,879	9,956	10,101
SUUDİ ARABİSTAN	9,132	7,370	9,945

Kaynak: https://www.nutfruit.org

Tablo 26: Ülkeler Bazında Badem (Kabuklu) İthalatı / Ton

ÜLKELER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Büyüme Oranı(2006-2016)
İSPANYA	57,356	58,217	69,244	75,869	63,025	77,358	70,164	84,413	84,964	85,871	101,07	43,713
ALMANYA	69,284	71,09	72,715	74,029	79,856	82,541	83,502	91,76	88,938	85,398	86,836	17,552
HİNDİSTAN	49,147	36,977	34,358	36,506	42,595	50,962	94,566	46,58	60,482	78,386	83,148	34,001
ÇİN	18,011	16,056	33,728	46,246	46,06	57,699	120,417	47,466	50,807	54,719	80,68	62,669
VİETNAM	2,909	2,885	4,982	13,04	7,518	19,494	32,731	14,743	31,161	38,85	71,124	68,216
İTALYA	27,33	32,033	24,203	28,417	29,849	35,109	33,677	39,024	39,465	41,992	44,601	17,271
BAE	15,489	14,948	15,763	31,52	34,832	36,435	38,706	41,699	49,815	49,949	42,251	26,762
FRANSA	30,978	32,008	29,466	33,058	31,741	31,13	32,28	40,527	35,946	38,62	38,095	7,117
KANADA	14,824	19,112	19,171	20,491	21,132	25,235	24,639	25,429	26,235	26,383	30,291	15,467
HOLLANDA	24,881	29,546	18,741	22,654	24,412	25,113	25,622	30,835	28,339	24,969	28,337	3,456
JAPONYA	25,333	27,022	27,378	22,549	25,602	25,154	32,868	32,707	28,681	38,134	28,059	2,726
TÜRKİYE	6,343	4,699	10,952	14,917	19,903	19,843	36,506	23,723	18,044	15,359	27,436	21,093
İNGİLTERE	18,266	16,299	15,609	12,02	16,884	15,62	20,133	21,648	22,616	25,077	25,439	7,173
KUZEY KORE	5,274	5,385	6,533	10,467	10,817	14,233	22,031	21,52	25,364	20,01	23,962	18,688
BELÇİKA	12,246	18,748	16,504	12,043	14,405	13,658	13,371	14,671	15,177	15,724	15,812	3,566
SUUDİ ARABİSTAN	2,649	4,105	3,805	4,733	6,061	7,042	9,132	6,414	7,619	7,771	9,945	7,296
MEKSİKA	4,621	5,645	4,638	6,848	7,8	6,984	8,532	9,758	8,974	11,063	9,654	5,034
ABD	1,639	1,661	1,366	1,496	1,68	4,131	7,16	4,26	12,85	11,416	9,126	7,487
DANİMARKA	4,977	6,135	7,226	6,051	5,712	7,424	6,114	7,505	7,727	6,409	7,182	2,205
YUNANİSTAN	10,012	10,711	9,116	8,176	5,46	6,614	6,12	6,107	6,56	4,926	6,689	-3,323
DİĞER	60,954	86,148	86,523	132,74	153,552	165,845	73,3	182,22	105,55	94,285	126,189	65,235
TOTAL	462,52	499,429	512,019	613,868	648,896	727,625	791,572	793,011	755,315	775,311	895,928	433,405

Kaynak; https://www.nutfruit.org

Ülkemizde badem üretim oranları artış göstermesine rağmen ülkemizde artan nüfus artışı ve bademin sağlığa olan faydaları üzerine yapılan açıklamalar tüketim miktarını yıllar içerisinde artırmıştır. Ülkemiz yurt içi talebinin karşılanması amacıyla badem yetiştiriciliği konusunda destekler hakkında çiftçilerin bilinçlendirilmesi ve ekim faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir. Bununla birlikte konvansiyonel tarımsal ürünlerde olduğu gibi üreticiden alınan ürünlerin düşük fiyata alınarak yüksek fiyatlara aracılar tarafından pazara sunulması da diğer bir sorun olarak önümüze çıkmaktadır. Bu bakımdan kooperatifçilik veya ortak üretim alanlarında organik ürünlerin işleme, tasnif etme, depolama, paketleme ve pazarlanmasına yönelik çalışmalar çiftçilerinde ürünlerini katma değerinde satışına imkân sağlayacak bir modeli ortaya koyacaktır. Bu uygulamaların ülkemizde yaygınlaştırılması yurt dışı pazarı olan organik tarımın ülkemizde yaygınlaştırılmasını sağlaması öngörülmektedir. Badem üretimini ve modernizasyonunu hızlandıracak her türlü araştırma, proje ve diğer faaliyetlere önem verilmelidir. Ülkemizde bademin geleceği çok umut verici olup hem üreticinin hem de tüketicinin bundan yarar sağlayacağı ve özellikle kırsal kesimde istihdamı artıracaktır.

Gerger Belediye Başkanlığı ile yapılan mülakatta ÇATAK Programı hakkında bilgi alınmıştır. 2016 yılında Gerger Belediye Başkanlığı ve Adıyaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından hayata geçirilen programla, Gerger'de yaklaşık 2000 dönüm arazide toprak analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarıyla, toprakta kimyasal girdi saptanmadığı ortaya konulmuş ve arazinin organik üretime uygun olduğu rapor edilmiştir. Bu sonuçlar, Gerger'in organik tarım potansiyelini ortaya koymakla birlikte "işleme, paketleme, pazarlama" gibi süreçlere ihtiyaç duyulduğunu da göstermektedir.

Gerger Belediye (aynı zamanda İlçe Ziraat Odası'nda da görev alan belediye başkanı) ile yapılan mülakatta ilçede tarımsal alanda üretilen ürünlerin yeterli bir satış ağının olmadığı, toprak yapısı uygun olmasına karşın pazar bulmada sıkıntı yaşayan çiftçilerin ürün çeşitlendirmesine gitmedikleri, domates, biber ve patlıcan gibi bölgesel olarak yetiştirilmeye müsait olan ürünlerin işlenmesi ve dolayısıyla katma değerli bir ürün haline getirilmesine ihtiyaç duyulduğu, ortak bir üretim tesisinin genç nüfusa istihdam yaratacağı, son yıllarda çiftçilerin beyaz patlıcan üretimi yapmaya başladıkları ve acı olmayan bu sebzenin Türkiye'nin az sayıda ilçesinde yetiştiği ve bu ilçelerden birinin Gerger ilçesi olduğu, ilçede önde gelen tarımsal ve hayvancılık ürünlerinin (Kalkınma Kooperatifi gibi) bir kooperatif çatısı altında işlenmesi ve pazarlanmasına ihtiyaç duyulduğu, ortak bir üretim tesisinin genç nüfusa istihdam yaratacağı ifade edilmiştir.

Gerger İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan mülakatta Gerger'de çiftçilerin üretmiş oldukları ürünlerde pazar bulmada sorun yaşadıkları ve bu durumunda, ilçede tarım arazilerinde ileriki yıllarda yetiştirilen nar, üzüm, badem gibi ürünlerde rekoltenin düşüşe neden olacağı, organik ürünlerin marka değeri yüksek ürünler haline getirilmesi ile ihracatının kolaylaşacağı, beyaz patlıcan gibi yöreye özgü sebzenin sadece Atatürk Barajı kenarında yetiştiği ve İstanbul gibi büyükşehirlerde talebin hızla artış gösterdiği şehirlerde satışı yapıldığı ve bu sebeple ekim faaliyetlerinin ilçede artmış olduğu, alınmıştır.

Gerger Ziraat Odası ile yapılan mülakatta ilçede tarımsal faaliyetlerden sonucu elde edilen ürünlerin kooperatif çatısı altında ortak bir merkezde işleneceği ve depolanacağı bir tesisin kurulmasının ilçede kayıtlı çiftçilerin yıllık hasat edilen ürün miktarını artıracağı ve ilçenin ekonomisine olumlu katkılar sunacağına inandıkları görüşü alınmıştır.

Gerger'de faaliyet gösteren Bakırcıoğlu Hayvancılık Tarım Enerji San. Tic. Ltd. Şti. ile yapılan mülakatta organik ürün üretimi için elverişli bir toprak yapısına sahip olan ilçede mahsul edilen ürünlerin pazarlama da yaşanan sorunlardan dolayı değerinin altında satıldığı, ilçede yetiştirilen organik ürünlerin yeterince tanıtımının yapılmadığı, üretilen ürünlerin ortak bir pazarlama ağı ve işleme tesisi altında değerinde satışının yapılacağına inandıkları görüşü alınmıştır.

6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI

i. Satış Programı

Hedef Kitle ve Sektör Özellikleri

Projenin 2 ana grup hedef kitlesi vardır. Öncelikli hedef grubumuz bademin işleme, işleme, paketleme ve pazarlanmasına yönelik tesis içerisinde badem yetiştiren çiftçiler ve işletmelerdir. Yörede mevcut durumda üretilen bademin hasat sonrasında işlenerek, katma değerli ürün haline getirilmesi noktasında üretim tesisi sayısı yetersizdir. Bu konuda Kahta Organize Sanayi Bölgesi'nde çiftçilerin ürünlerini pazarlayacakları tesis Kooperatif bünyesinde kurulumu yapılmıştır. Bununla birlikte bu yönlü tesislerin sayısının artışı badem yetiştiriciliği alanında çiftçilerin yetiştiricilik faaliyetlerini artırıcı olması beklenmektedir. Çiftçilerin ürünlerini değerinde satacağı bir tesisin Gerger ilçesinde kurulması badem üretim miktarını artırmanın yanı sıra çiftçilerin gelirlerinde de artış sağlayacaktır.

Gerger ilçesinde sulu tarıma yönelik yatırımların son yıllarda artışı ve Gerger ilçesinin badem üretim potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla bademin işlenerek lüks çerezlik ürün haline getirilmesine yönelik modern bir ortak üretim tesisi ve sonrasından pazarlanmasına yönelik bir model ortaya konulmuştur. Proje ile birlikte kurulacak olan tesis ürünlerin işlenerek tüketici ile buluşmasını sağlayacak ve en önemlisi de satış değerinde pazara sunarak çiftçilerin hakkettiği geliri elde etmelerini sağlayacak bir model ortaya konacaktır. Bununla birlikte sert kabuklu meyvelerden olan badem, ceviz yönlü ürünlerin yörede üretiminin teşviki de kurulacak olan tesisle birlikte kaçınılmaz olacaktır.

Ortak bir üretim ve pazarlama alanında Gerger ilçesinde bulunan çiftçilerden alınacak olan bademin, işlenmesi, paketlenmesi ve kurulacak kooperatif adına kontrol ve sertifikasyon işlemleri yapılarak, tescil edilecek marka üzerinden satışına imkân sağlanacaktır. Gıda standartlarına uygun olarak hem normal hem de ambalajlı paketleme malzemeleri temin edilecek, kooperatifin ambalajlama ve etiketlemeye yönelik bir markalaşma çalışmasını da içerecek şekilde planlanacaktır. Kooperatif üzerinden pazarlamanın yapılabilmesini teminden Kontrol ve Sertifikasyon firması ile görüşülerek daha önce Gerger Belediyesi adına alınan üretim sertifikası Kooperatif adına değiştirilecek, Kooperatifin pazarlama yapabilmesine yönelik ayrı bir sertifika alımı yapılacaktır.

Gerger Belediye Başkanlığı GAP idaresi desteğiyle 2018 yılında barajdan gelen suyun sulama göletine olan şebekenin yapılması sağlanmıştır. Bu durum ileriki yıllarda yöredeki ürün deseninin organik tarım alanında çeşitlendirecek ve kurulacak olan tesiste işlenmesi mümkün olan ürün miktarını gelecek yıllarda artırması mümkün olacaktır.

GAP İdaresi Başkanlığı tarafından finanse edilen ve Gerger Belediye Başkanlığı tarafından uygulanan Sertifikalı Organik Bitkisel Üretimin Yaygınlaştırılması Projesi ile birlikte yörede üretimi yapılan organik ürünlerin %80'inin sertifikalandırılması sağlanmıştır.

İlçede kurulacak olan badem işleme tesisi başta İstanbul, İzmir, Ankara olmak üzere Türkiye geline ulaşmayı hedeflemektedir. İhracat alanında da hedef pazarı İspanya, Almanya ve Hindistan gibi badem ithalatının en fazla yapıldığı ülkelerden oluşturmaktadır.

Badem lüks bir tüketim maddesi sayıldığı için, fiyatı da buna bağlı olarak yüksektir. Bu nedenle yurt içi tüketiminde İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi alım gücü yüksek olan iller başta gelmekte, Adıyaman çevresinde bulunan Malatya ve Gaziantep'te gibi üretici illerde de yaş olarak tüketimi görülmektedir.

Gerger ilçesinde kurulması planlanan badem işleme tesisi ürünlerini marketler, kuruyemişçiler, toptancılar ve gıda işletmelerine satacaktır.

Kurulacak olan pazarlama modelinde bir e-ticaret sitesi üzerinde de ürünlerin satışına imkan sağlayacak bir model oluşturulacaktır Bununla birlikte ürünlerin katma değerinde satışına imkan sağlayacak şekilde, ürünlerde koruma, tutundurma, fiyat ayarlama, depolama ve taşıma gibi konularda katkı sağlayan yörenin organik ürünlerinin marka bilinirliğini önde tutacak bir ambalajlama yaratılacak ve modern pazarlama anlayışı ile pazara sunulması yapılacaktır.

Ülkemizde badem tüketimi fazla olan ürünlerin başında olması ve yurt içi üretimin mevcut talebi karşılamamasından ötürü üretilen bademin işlendikten sonraki safhalarında pazarlama sorunu yaşanmayacaktır.

Şekil 4: Badem Üretim Tesis Pazarlama Modeli

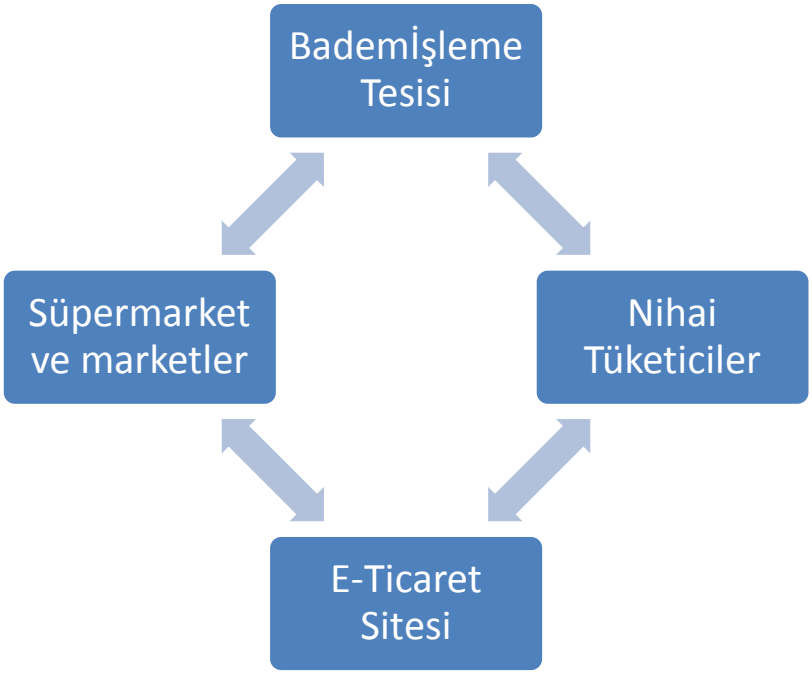

ii. Üretim Programı

Tesisin yıllık 100 ton kabuklu sert badem işlenmesi, tasnif, iç çıkarma ve paketleme işlemi yapması ve 60 ton iç badem üretmesi amaçlanmaktadır.

iii. Pazarlama Stratejisi (fiyatlandırma, tanıtım ve dağıtım)

Doğaya, doğal olana ve ürünün kaynağına önem veren, coğrafi ve yerel ürünün değerini bilip yeme içme trendlerini takip eden, güvenilir organik ürün arayışında olan, kırsal kalkınma ve toplumsal çalışmalara duyarlı değerlere sahip kentli kültür ve kurumları kırsal çalışmaların merkezine çekecek ürün ve hizmetlerin görünürlüğünü artıracaktır. Geçmişten bugüne kültürel birikimi içinde barındıran, yöresel üretim ve tüketimin devamlılığını sağlayan ürünlerin pazarlanması konusunda şu hedef kitlelere ulaşılması öngörülmektedir: yurt içi ve yurt dışında *organik ürün talep eden nihai tüketiciler, organik ürün pazarlayan firmalar, sağlıklı beslenmeye dikkat eden şehirli gelir gruplarıdır.*

Taleplerinin istenen zamanda ve istenen miktarlarda yerine getirildiğini gören müşteri kitleleri, artan nihai tüketici taleplerini bu firmaya yönlendirecek ve istikrarlı büyüme hem müşterileri hem üreticileri hem de şirket için ivme kazanarak devam edecektir. Tedarikçiler artış gösterecek olan saklama ve depolama kapasitesi ve miktarı sebebiyle üretim miktarlarını artırmak durumunda kalacak ve böylece gelirlerini artırarak, ihtiyaç görülmesi halinde kapital ve insan yatırımı yapabileceklerdir.

Depolanan ürünlerin fırsatlar döneminde pazarlanabilmesi konusunda birçok mecra ve kanallardan faydalanılacaktır.

Hedefe ulaştırma faaliyetleri web, mağazacılık veya büyük operasyon ağları olan bazı müşterilerin kendi nakliyat araçlarıyla siparişlerini direkt olarak alabileceklerdir. Ürünlerin online ve offline dükkanlar aracılığıyla satılması noktasında farklı mecralar kullanılacaktır; bu yöntemler kısaca proje özelinde hazırlanan pazarlama yöntemleri tablosunda belirtilmiştir.

Kırsal kalkınma ve toplumsal çalışmalara duyarlı bir anlayışla ortaya koyulan bu projenin çıktılarının kolektif pazarlama anlayışı ile müşterilere sunulması daha hızlı olacaktır. Kurulacak olan tesise en önemli rakipler bölgede tesis azlığı ve ihtiyaçtan dolayı bulunmamaktadır. Şirketimizin marka sorumluluğu ve devamlı müşterilerinin taleplerine yetişme zorunluluğu hem üretim kapasite artırımı hem de ürün kalitesini ve gıda güvenliği güçlendirilmesi yatırımını haklı çıkarmaktadır. Kurulacak olan tesiste fiyat bir ölçü değil, kalite ve üretim sürecinde kurgulanacak olan hikâye en önemli rekabet avantajı sağlayacaktır.

Tablo 27. Pazarlama Satış

Satış Kanalları	İletişim Kanalları	Satışa Yönelik Çalışmalar
·Online Satış ·Özel Satış Noktaları (Antre Gourmet benzeri Gurme marketler; Taze mutfak, Kümes Tarabya, Tadında Anadolu, TAV, Eataly vb. ·Zincir Marketler (Carrefour, Makro, Metro vb.) -B2B siteler	·Yakın çevre ve personel bilgilendirme ·İş yapılan kurum ve paydaşları bilgilendirme ·Sektör kurumları ve çalışanları ·Dış ilişkiler ·Fuar ve etkinlik takvimi ·Medya ve sosyal mecralar ·Sponsorluklar ·Ücretli reklam kanalları	·Zincir satış noktaları ve yerel pazarlar için tasarlanacak mini stantta ürün tanıtımı, satışı ·Minik bütçeli tanıtım çalışmaları (sosyal mecralarda) ·Mekanlarda özel organizasyonlar ·Hasat şenliği içerikli konsept turlar
Lansman Dönemi: Proje kapsamında geliştirilen ürünlerin yukarıda bahsedilen satış ve iletişim kanallarıyla müşterilerle buluşturulmasına ön ayak olacak adımlardan bir tanesi de başarılı bir lansman dönemi organize etmektir. Bu kapsamda kuvvetli basın bültenleri ve mail içeriklerinin hazırlanması, açılış etkinliğinin düzenlenmesi ve medyaya özel basın bülteni ve organizasyonlarının düzenlenmesi önem taşımaktadır.		

7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI
i. Fiziksel ve coğrafi özellikler

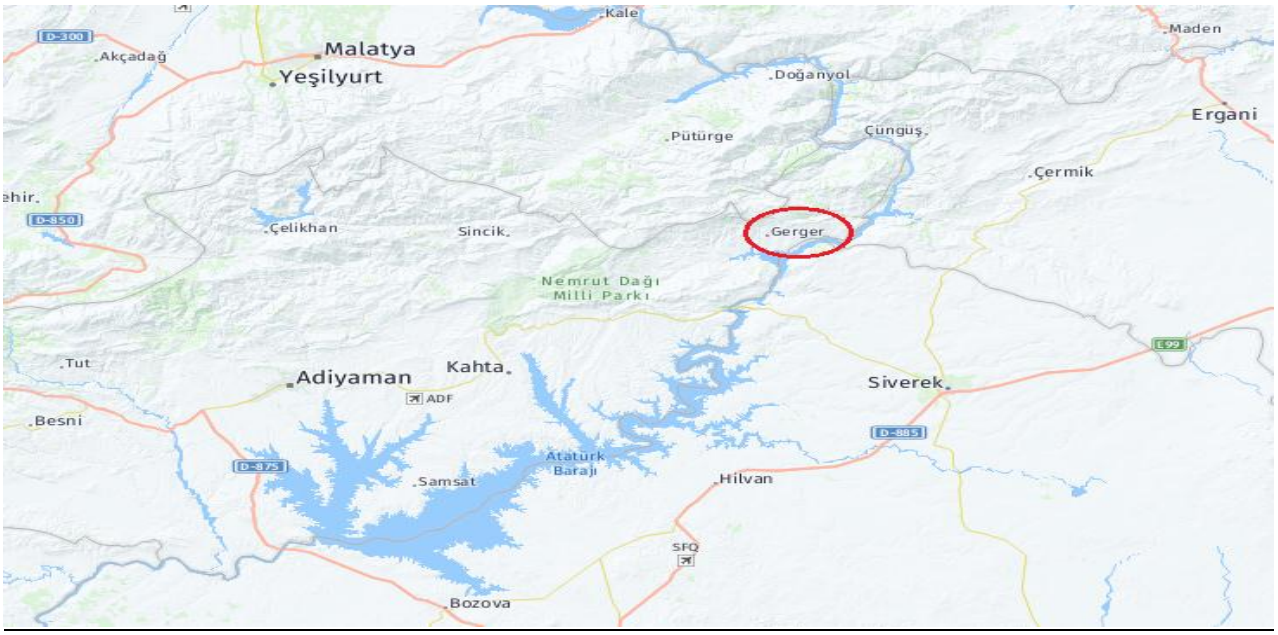

Coğrafi Yerleşim;

Adıyaman'ın genel yüzölçümü 7.614 km^2. olup, bunun 702 km^2'siniGerger ilçesi kaplamaktadır. Adıyaman'ın kuzeydoğusunda yer alan Gerger kuzeyinde Malatya'nın Pötürge ilçesi; doğusunda Diyarbakır'ın Çüngüş ve Çermik ilçesi ve Şanlıurfa'nın Siverek ilçesi; güneyinde Kahta batısında Sincik ilçeleri ile sınırdır. İlçenin doğu ve güney sınırını Fırat Nehri üzerinde yapılan Atatürk Baraj Gölü çizmektedir. Yerleşmenin dağılımına bakıldığında ilçede şehirleşme kriterlerini içerisinde bulunduran ilçe merkezi dışında kalan alanlar kırsal alan karakteristik özelliklerini içerisinde barındırmaktadır. İlçenin yerleşim düzeni büyük ölçüde dağınık olup belirli bir dağılış düzeni olmadığı görülmektedir. Yerleşim yerlerinin dağılımda genel olarak dağ eteklerinde ve yamaç kesimlerinde dizi halinde sıralandığı görülmektedir. Fırat nehri kıyısına yakın alanlarda ise yerleşim alanlarının diğer alanlara göre daha kısıtlı olduğu görülmüştür. (Bakırcı, 2017)

Yerleşim birimlerini yoğunluklu olarak yörenin orta ve güney kesimlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu alanlar köy niteliğinde olup, yerleşim birimleri genellikte bir dağ eteğinde ve su kaynağına sahip alanlardadır.

Yörenin kuzey ve kuzeydoğu bölümlerinde ise Gerger'in coğrafi özellikleri neticesinde olumsuz koşullar ortaya koymasının da etkisiyle yerleşme yerlerinin azaldığı görülmekte ve bu kısımlarda yer alan köylerin nüfusların diğer köylere göre daha düşük düzeyde olmaktadır.

Gerger ilçesinde yerleşim alanları ise bu açıdan kırsal ve merkezi olarak şehirsel olarak konumlandırılmıştır. İlçenin şehirsel özellikleri taşıyan alanları merkez mahalleridir. Fırat nehri ve Atatürk Barajı Gölü, Adıyaman ilinin kuzeydoğuya uzanan Gerger ilçe sınırlarının büyük bir bölümünü belirlemektedir. İlçe, kuzeydoğuda Fırat nehri, Doğu, Güneydoğu ve Güney kesimlerinde ise Atatürk Barajı Gölüyle çevrilidir. Kuzeyde ise Güneydoğu Torosların bir kolu olan Malatya dağlık kütlesinin su bölümü hattı doğal sınır görevi görmektedir.

İlçenin coğrafi özellikleri, ilçenin idari sınırlarının aynı zamanda büyük ölçüde doğal sınırlar olmasına da beraberinde getirmiştir. Bu bakımdan ilçe idari sınırları aynı zamanda çalışma sahasının sınırlarını oluşturmaktadır.

Gerger ilçesinde bulunan yaylalar Çet, Kürdek, Ovacık, Kımıl Dağı ve Beyaz Çeşme yaylalarıdır. İlçenin 5 km. uzağında Eskikent Köyü'nün kuzeyinde Murfan mağaraları da bulunmaktadır.

Gerger ilçesi; il merkezine 105 km. uzaklıkta ve ulaşım karayolu ile yapılmaktadır. Karayolu ağı ise; Adıyaman, Kahta, Narince, Gerger ve Gölyurt' a kadar gitmektedir. Yol asfalttır. Gölyurt karayolunun 18 kilometresi stabilizesidir. İklimi; kışları soğuk, yazları sıcak ve kuraktır. Bu özellikleri ile Akdeniz iklimi ve kara iklimine sahiptir. Gerger ilçesinin kuzey bölümleri birinci derecede deprem bölgesidir. Güney kesimleri ise ikinci derece deprem kuşağındadır.

İlçenin topografik yapısı itibariyle dağlık alan ve yamaç sahaları daha fazla öne çıkmaktadır. İlçe merkezi deniz seviyesinden 770 m yükseklikte konumlanmış bulunmaktadır. Bu saha dağlık alanlar ile daha az yükseltiye sahip olan kesimler arasında yer aldığından ortalama bir yükseklik olarak da değerlendirilmektedir. (Bakırcı, 2017)

İlçe, Türkiye'nin en önemli sıradağlarından Toroslara dâhil olup, yüksek zirvelere sahip bulunmaktadır. Genel olarak Malatya Dağları adıyla anılan Torosların güney yamaçlarını oluşturan bu kesiminde, Gerger yöresi sınırları içinde en yüksek nokta Karagevan tepesi (2241 m)dir. Kımıl Dağı (1977 m) ise diğer bir zirve alanıdır.

İlçe, kuzey kesiminde olan Toroslar dolayısıyla eğim değerleri de yüksek bir karakteristik özelliktedir. Bu sebeple oluşan eğim, yerleşme ünitelerinin konumlanması, sahalarının genişlemesi, yol, enerji ve iletişim gibi altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesini zorlaştırıcı bir faktörlerdendir. Türkiye ana hatları itibariyle eğim değerlerinin oldukça yüksek olduğu bir bölge niteliğindedir.

<u>İlçenin iklim özellikleri;</u>

İlçenin iklim şartları kışları soğuk, yazları sıcak ve kuraktır. Bu özellikleri ile Akdeniz iklimi ve kara iklimine sahiptir. Gerger şehrinde sıcak ve ılıman iklim görülmektedir. Kış aylarında yaz aylarından çok daha fazla yağış düşmektedir. Gerger ilinin yıllık ortalama sıcaklığı 15.7derecedir. Yıllık ortalama yağış miktarı: 524 mm'dir. Ocak ayında sıcaklık en düşük seviyededir. Yılın en kurak ayı 2 mm yağışla Temmuz'dur.

İlçenin doğu-batı yönündeki hava kütlelerinin etkisinin azalmasıyla birlikte iklim özelliklerinde giderek karasallaşma ve kuraklaşma söz konusu olurken, kuzey-güney yönlerde, özellikle ova kesimlerinden plato sahalarına, oradan da dağlık kesime geçilirken sert bir iklim tipine sahiptir. Bu durum dağlık sahalarda iklimin özellikle yazları sıcak, kışları ise çok soğuk olmasına, yağışların ise büyük ölçüde kar şeklinde düştüğü bir karakter kazanmasına zemin hazırlamaktadır. İlçede farklılaşan yerel iklim özelliklerine rastlanmaktadır. Fırat nehri vadisine yakın kesimlerde Atatürk Barajı gölünün etkisiyle nemli ve ılıman bir iklim görülmekte dağlık alanlarda sıcaklık ve yağışın azaldığı bir iklim hâkimdir. Bu durum, belirtilen yüksek kesimlerde kar yağışının düşme ve yerde kalma süresinde de bir artışa neden olmaktadır.

Yörede yıllık toplam 843 mm. Yağış düşmüş olup, bu yağış tutarıyla yıllık ortalama 643 mm (DSİ, 2016) yağış alan Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. İlçede yağış büyük bir bölümüyle kış aylarında gözlenmekte, yaz aylarında ise neredeyse hiç yağış almamaktadır En fazla yağışın Ocak ayında düştüğü sahada, bu dönemi Aralık ve Şubat ayları takip etmektedir

İlçenin Toprak Ve Arazi Yapısı;

İlçe çeşitli özelliklere sahip toprak yapısına sahiptir. İlçede en fazla toprak yapısına sahip toprak grubu kahverengi topraklardır. Bu toprak yapısı genel itibariyle kurak ve yarı kurak yapıya sahip iklimlerde görülen toprak yapısı olarak önümüze çıkmaktadır. Üzerlerinde yer alan bitki örtüsü çoğunlukla çalılıklardan ve kısa otlardan oluşmaktadır. Toprak yapısında kalsiyum bulunan bu topraklar bitki besinleri açısından zengin sayılmakta bu durumda tarımsal alanda yapılan üretim için verimli bir toprak yapısına sahip olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Kahverengi topraklar grubunu bu toprak gurubunu %30,4 ile kireçsiz kahverengi orman topraklarını takip etmektedir. Üst kısımları yumuşak alt kısımları ise daha sert olan bu topraklar da üzerlerindeki bitki örtüsü çalı ve ot formasyonlarıyla birlikte fundalıklardır. Kahverengi orman toprakları da öne çıkan bir diğer toprak gurubunu teşkil etmektedir. İntrazonal topraklar grubuna giren bu topraklar içeriğinde kireç oranı yüksek olan topraklardır. Katmanları tam olarak oluşmamış olan bu topraklar yöre toplam toprak varlığının %23,3'ünü oluşturmaktadır.

İlçe geneline bakıldığında yörenin kuzeydoğu kesimi bütünüyle kireçsiz kahverengi orman topraklarıyla kaplıdır. Gerger yöresinde büyük toprak grupları genel hatlarıyla kuzeyden güneye doğru kireçsiz kahverengi topraklar, kahverengi orman toprakları ve kahverengi topraklar olarak sıralanmaktadır.

Gerger yöresi sahip olduğu fiziki dezavantajlar nedeniyle arazi kabiliyeti açısından ağırlıklı olarak engebeli bir yapıya sahiptir. Düz araziler genel olarak ilçenin merkez alanlarında olup, eğimli araziler kırsal alanlarda ağırlıklı durumdadır.

Tablo 28. Gerger Arazilerinin Kullanımına Göre Sınıflandırılması

Arazi Şekli	Alan (ha)	Pay (%)
Fundalık	28.104	45
Mera	19.937	32
Kuru Tarım	13.141	21
Bağ	890	1
Sulu Tarım	634	1
Orman	450	1
Toplam	63.156	100

Kaynak; Muzaffer Bakırcı; Gerger Yöresi Coğrafyası Syf;88

İlçenin Bitki örtüsü

Kış aylarında yağış değerlerinin yüksek olması ve özellikle kar yağışı şeklinde düşmesi, dağlık sahanın yüksek kesimlerinde hayvancılık faaliyetine olanak sağlayan doğal bitki örtüsünün canlanmasına, akarsuların debilerinin yükselmesine zemin hazırlamakla birlikte, yaz aylarında

yaşanan kuraklık tam tersi bir etki yaratmakta ve özellikle ot formasyonu şeklinde doğal bitki örtüsünün hızla sararmasına ve kurumasına yol açmaktadır.

Gerger yöresi konumu itibarıyla bir dağlık alanda yer almasına karşın, genel olarak dağlık alanların doğal bitki örtüsü (orman) açısından zengin olması kaidesine pek uymamaktadır. Her ne kadar yöre genelinde yer yer yoğunlaşan bir doğal bitki örtüsü alanı görülse de genel olarak özellikle orman sahası açısından fakir bir mekân olarak değerlendirilebilir. Yörede yer yer meşe topluluklarına rastlanmakla birlikte gür bir doğal bitki örtüsünden söz etmek güçtür. Diğer taraftan dağlık sahanın yüksek kesimlerinde özellikle yamaç ve yayla sahaları önemli çayır ve mera arazileri karakteri taşımaktadır. Bu sahalar yörede sadece hayvanların otlatılması suretiyle beslenmesi değil, aynı zamanda kışlık ot elde edilmesi konusunda da imkân sunmaktadır.

İlçede Su Kaynakları;

İlçede Beşgöze, Cevizpınar, Çobanpınarı, Gölyurt, Gözpınar, Güzelsu, Sutepe ve Yağmurlu gibi köyler su yönünden zengindir. Avacık yaylasının batısında, Kurdek yaylasının doğu bölümünde yer yer yüzeye çıkan kaynakların varlığı, burada tarımsal üretimde kullanılmak üzere bir su rezervinin sağlanmasını mümkün kılmıştır. Suyun yetersiz olduğu mevsimde ise havuzlar oluşturulmak suretiyle kuraklığın olumsuz etkileri bertaraf edilmeye çalışılmaktadır. Kurdek yaylasında özellikle yaz aylarında kuraklık yüksek düzeylere çıkmakta tarım yapılan arazilerin sulanması bakımından oluşturulmuş havuzlar hayati önem taşımaktadır.

ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı

Gerger'de su ve elektrik sorunu olmamakla birlikte doğalgaz şebekesi bulunmamaktadır. Gerger'e ulaşım asfalt yol ile sağlanabilmektedir. Bazı uzak köylerin ulaşımı, dağlık arazı yapısından dolayı zordur. Haberleşme sisteminde bir sorun bulunmamaktadır. Gerger Belediye Başkanı'nın mülakatta dile getirdiği üzere ilçede demirci, elektrikçi gibi küçük esnaf dışında herhangi bir sanayi işletmesi bulunmamaktadır.

iii. Sosyal Altyapı

Gerger nüfusu yıllar içinde düşüş göstermektedir. Bu durum, Gerger'in dışa göç verdiği anlamına gelir.

Tablo 29. Gerger Nüfusu

Yıl	Nüfus
2007	25.811
2008	25.769
2009	25.440
2010	24.622
2011	23.826
2012	22.526
2013	21.458
2014	20.368
2015	19.561
2016	18.785

2017	18.244
2018	19.035

Kaynak TÜİK

Nüfus istatistiklerinde Gerger nüfusunun çoğunlukla köylerde yaşadığı, kentleşme oranının düşük olduğu, bu bağlamda tarımsal ve hayvansal ekonominin Gerger için ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca yıllar içinde Gerger nüfusunun azaldığı görülmektedir. Gerger ekonomisinin istihdam yaratacak projelere ihtiyacı olduğu, göçün yatırım projeleri ile engelleneceği düşünülmektedir.

Tablo 30. Gerger Nüfus Verileri, Şehirleşme Oranı

	Köy Nüfusu	Şehir (Mahalle) Nüfusu	Toplam Nüfus	Köy Nüfus Oranı (%)	Şehir Nüfus Oranı (%)
2007	21.752	4.059	25.811	84,3	15,7
2008	22.297	3.472	25.769	86,5	13,5
2009	22.198	3.242	25.440	87,3	12,7
2010	21.387	3.235	24.622	86,9	13,1
2011	20.637	3.189	23.826	86,6	13,4
2012	19.361	3.165	22.526	85,9	14,1
2013	18.271	3.187	21.458	85,1	14,9
2014	17.377	2.991	20.368	85,3	14,7
2015	16.652	2.909	19.561	85,1	14,9
2016	15.936	2.849	18.785	84,8	15,2
2017	15.443	2.801	18.244	84,6	15,4
2018	15.430	3.605	19.035	81,1	18,9

Kaynak TÜİK

Gerger'de nüfus bağımlılık oranı %43'tür.

Tablo 31. Gerger Nüfus Dağılımı

Gerger İlçesi	2018	
	Nüfus Miktarı (kişi)	Oran (%)
0-14	5.720	30
15-64	10.856	57
65+	2.459	13
Toplam	19.035	100

Kaynak TÜİK

iv. Kurumsal Yapılar

Gerger'de bütün bakanlıkların taşra teşkilatları bulunmaktadır.

v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi

Kurulacak işletmenin kapasitesi Çevresel Etkilerin Değerlendirmesi raporuna tabi değildir. Kurulum aşamasında "ÇED gerekli değildir" raporu alınarak işlemler devam ettirilecektir.

vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti

Projenin Gerger ilçesinde Gerger Belediyesi'ne ait arazide yapılması planlanmaktadır. Arazi için kamulaştırma bedeli öngörülmemektedir.

8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM

i. Kapasite Analizi ve Seçimi

Kapasite belirleme aşamasında Gerger ilçesinde anket yapılmış ve gelen taleplere göre kapasite belirlenmiştir. Anket ile 57 kişi ile görüşülmüştür. Yapılan anket çalışmaları sonucunda çiftçilerin tercihi badem gibi son yıllarda işlenmesi neticesinde lüks çerezlik ürün kategorisinde olan ürünün ortak bir işleme alanında pazara sunulmasından yana olmuştur. 50 kişi sert kabuklu işleme tesisi kurulması için talepte bulunmuştur. Ankette her bir üreticinin ortalama 2 ton badem üretimi gerçekleştirdiği bilgisi alınmıştır. Anket sonucunda toplam 100 ton badem işleme talebi ortaya çıkmıştır. Ayrıca kabuklu işleme tesisinin optimal kapasitesi için örneklem tesis raporları ve ilçedeki tarımsal üretim verileri birlikte değerlendirilmiştir. Tesisin en verimli ve tarımsal katma değere en çok katkı sunacağı kapasitenin yıllık 100 ton ürün işleme olduğu planlanmaktadır.

ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi

Sert kabuklu işleme tesisinde kullanılacak farklı teknoloji seçenekleri bulunmaktadır. Kabuk soyma işlemi için ithal makine örnekleri olmakla birlikte yerli üretim kabuk soyma makinelerinin de son dönemde yüksek verimlilikle aynı işi yapmakta olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı makine tercihinde yerli makinelerin tercih edilmesi öngörülmüştür. Yatak paketleme makinelerinde otomasyon özelliklerine bağlı olarak yüksek fiyatlı makine çeşitleri olmakla birlikte yarı otomasyona sahip daha uygun maliyetli bir paketleme makinesinin tercih edilmesi önerilmektedir.

iii. Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti

Seçilen teknolojinin veya işletme atıklarının çevreye olumsuz bir etkisi bulunmamaktadır. Badem kabukları organiktir (Karbon, azot ve oksijen içerir). Kabukların çevreye olumsuz bir etkisi söz konusu değildir.

iv. Teknik Tasarım

İnşaat maliyet hesabında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 16 Mart 2019 tarihinde resmi gazetede açıklanan Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri kullanılacaktır. 2.Sınıf Yapılar B Grubu Yapılar yani Tarımsal Endüstri Yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve beklete tesisleri) için açıklanan birim maliyeti 590 TL/m²'dir.

Tablo 32:2019 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri

Sınıfı	Maliyet(□/m²)
1A Grubu Binalar	185□

2B Grubu Binalar	590□
3B Grubu Binalar	1.210□

2019 yılı metrekare birim maliyet hesabı ile:

Tablo 33: İnşaat Maliyet Hesabı

Binalar	Sınıfı	Birim Maliyeti (□)	İnşaat Alanı (m²)	Toplam Maliyet (□)
Tarımsal Endüstri Yapıları	2B	590	700	413.000□

Tesisin avam çizimlerinde de görüleceği üzere tek katlı üretim alanı tasarlanmıştır.

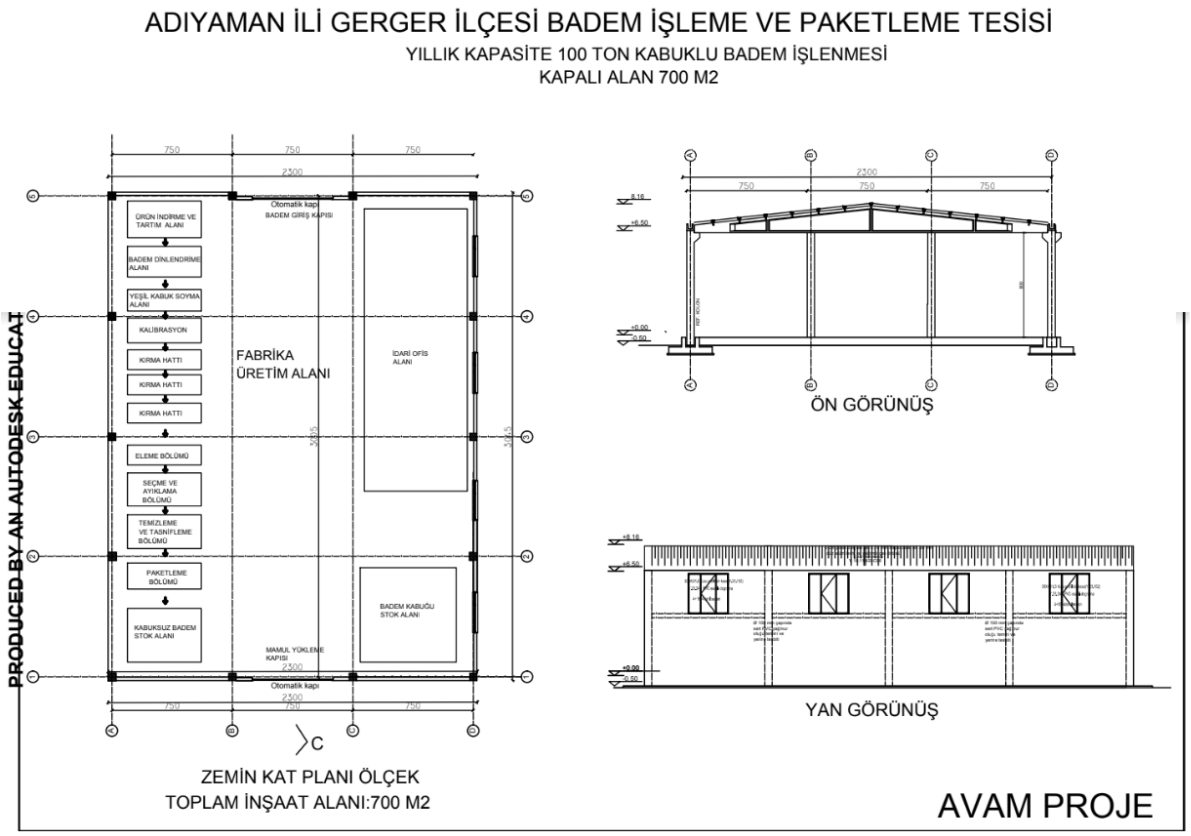

İşletmede kullanılacak makine teçhizat belirlenirken sadece zorunlu olanların alınacağı öngörülmüştür. 100 ton ürün işleme kapasitesi için ihtiyaç duyulan makine ve yardımcı ekipman giderleri hesaplanmıştır. Hesaplar için pazar araştırması yapılmıştır. Makine fiyatlarına KDV dâhil değildir. 5. bölge teşvikleri kapsamında Gerger'deki yatırımların KDV muafiyet bulunmaktadır.

Tablo 34:Makine Listesi ve Maliyetleri

Makine Adı	Miktar	Birim	Tutarı (□)

Yıkama Makinesi	1	4.500	4.500
Kurutma Tüneli	1	25.000	25.000
Sıkma Makinesi	1	5.500	5.500
İç Makinesi	1	17.500	17.500
Pişime Fırını	1	72.000	72.000
Soğutma Makinesi	1	5.300	5.300
Nemlendirme Makinesi	1	4.200	4.200
Seçme Bandı	1	19.200	19.200
Taşıma Bandı (Paletli)	1	11.300	11.300
Paketleme Makinesi	1	65.000	65.000
Forklift	1	30.000	30.000
TOPLAM			**259.500**

9. PROJE GİRDİLERİ

i. Girdi İhtiyacı (ham ve yardımcı maddeler)

Projesi yapılan işletmenin girdilerini, çiftçilerin ürettiği sert kabuklulardan badem oluşturmaktadır. Tesiste işlenen kabuklu badem, ambalajlı ve markalı bir şekilde son tüketiciye iç badem olarak ulaştırılacaktır.

ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini

Mevsim şartlarına bağlı olmakla birlikte badem hasadı Temmuz-Eylül dönemidir. Bu dönemde kabuklu olarak hasat edilen badem, kurulacak işletmede işlem görecek ve pazarlanacaktır. Ürün alımı Temmuz-Eylül dönemi boyunca devam edecektir. İşlenen ürünler depolanacak ve son tüketiciye satılacaktır.

10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

i. Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi

Kuruluş kooperatif statüsünde faaliyet gösterecektir. Gerger ilçesinde badem üretimi gerçekleştiren çiftçilerin ortak üretim modeli ile bir araya gelmesi amaçlanmaktadır. Üretimin, tasnifin, paketlemenin ve pazarlamanın profesyonel çalışanlar tarafından yürütülmesi planlanmaktadır. Yapılan anket çalışmasına katılanların %87'si Gerger'de üretim odaklı kooperatiflerin olmasının size sosyal ve ekonomik olarak katkı sağlayacağını düşünmektedir. Kooperatifler hem sivil toplum kuruluşu ve hem anonim şirketi gibi hareket eden tüzel kişiliklerdir. Kooperatifler yönetim kurulu ve üyeleri tarafından temsil edilir. 10.05.1969 tarih ve 13195 sayılı kanunla kooperatiflerin çerçevesi çizilmiştir. Kurulacak kooperatife hisse payı ödemesi yani kooperatif öz sermayesinin çiftçilerin ödediği paylardan oluşması planlanmaktadır.

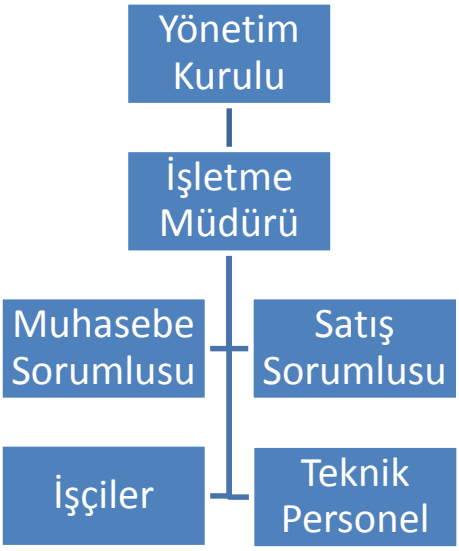

Şekil 5. Organizasyon Yapısı

ii. Organizasyon ve Yönetim Giderleri

Organizasyon ve yönetim giderleri olarak öngörülen genel giderler şunlardır:

Tablo 35:Genel Giderler

Genel Giderler	Tutar (□)
İletişim Giderleri	6.000
İdari ve Sosyal Binaların Tefrişatı	12.000
İş Elbiseleri	3.000
Çeşitli Demirbaşlar	5.000
TOPLAM	26.000

iii. İnsan gücü İhtiyacı ve Tahmini Giderler

Kooperatif yönetim kurulu başkanı ve üyelerine huzur hakkı olarak maaş ödemesi yapılacaktır. Yapılacak maaş ödemesi personellere yapılan ödemeler gibi SGK 4A statüsünde olacaktır. Ödemeler brüttür.

Yönetim Kurulu	Kişi Sayısı	Aylık Maaş (□	Çalışma	Yıllık Tutarı (□)
Başkan	1	4000	12	48.000
Üyeler	4	2500	12	30.000
TOPLAM				78.000

Tesiste 8 personelin çalışması öngörülmüştür.

Personel	Kişi Sayısı	Aylık Maaş (□	Çalışma	Yıllık Tutarı (□)
İşletme Müdürü	1	5500	12	66.000
Satış Sorumlusu	1	4000	12	48.000
Muhasebe Sorumlusu	1	3000	12	36.000
Teknik Personel	1	3000	12	36.000
İşçi	4	2700	12	129.600
TOPLAM				315.600

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

i. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri

Fizibiliteye konu proje Gerger Belediye tarafından sunulmuştur. Tesisin kurulumunun Gerger Belediyesi tarafından yapılması ve tesisin kurulması planlanana kooperatif tarafından yönetilmesi planlanmaktadır. Gerger Belediyesi merkezi bütçeden pay alan tüzel bir kişiliktir. Planlanan yatırımın, ortak işletme modeli çerçevesinde üreticilerin bir araya gelmesiyle gerçekleşmesi planlanmaktadır. Tesisteki üretim, kooperatif teşekkülü ile faaliyete geçecektir. Kooperatif, yönetim kurulu ve üyelerinden oluşur. Üreticilerin ortak üretim modeli çerçevesinde kooperatif kurması amaçlanmaktadır. Yönetim kurulu yatırım ve tesis kurulum sürecini sevk ve idare edecektir. Kooperatifin öz sermayesinin, çiftçilerin ödediği ve pay sahibi olduğu sermayelerden oluşması amaçlanmaktadır.

ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim (karar alma süreci, yapım yöntemi vb.)

Gerekli başvuru ve izinlerin alınmasına müteakip proje çizimi yaptırılacak, makine ekipman alımına karar verilecek, inşaat işleri başlayacak ve makine montajı yaptırılacaktır. İzin süreci hariç diğer işlemler için hizmet alımı yapılacaktır. Mimari, statik, elektrik ve mekanik projeleri ilgili mimar ve mühendislere yaptırılacaktır ve proje çizim giderleri inşaat giderlerine dahil edilmiştir.

iii. Proje Uygulama Programı

Tablo 36: Proje Uygulama Programı

Aktiviteler/Aylar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Gerekli İzinlerin Alınması												
Proje Çizimi												
İnşaat İşleri												
Makine ve Ekipman Alımı												
Makine ve Ekipmanın Montajı												
Hammadde Temini												
Birliklere Üyelikler												

12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

i. Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması

Kurulacak olan kooperatif, bademin işlenmesi ve değerinde yüksek fiyatla satılmasını amaçlamaktadır. Bunun için üreticilerden değerinde yüksek fiyatla ürün alımının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Ürünü son tüketiciye modern pazarlama yöntemleri ile marka olarak sunmak tesisin ve organizasyonun nihai amacıdır.

ii. İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi

İşletmede toplanan bademin, tasnif, iç çıkarma, kavurma ve paketler süreçlerinden sonra son tüketiciye satışı yapılarak gelir elde edilecektir. 100 ton bademin işlenmesi ile 60 ton iç badem elde edilmesi öngörülmektedir. Markalı olarak ürün satışı ile değerinde yüksek gelir elde edilmesi mümkündür.

TCMB tarafından her ay beklenti anketi yayınlanmaktadır. Bu ankette reel sektör ve finansal sektör temsilcileri ile profesyonellere enflasyon beklentileri sorulmaktadır. Nisan 2019 anketinde yer alan 1 ve 10 yıllık beklenti ortalamaları alınarak, badem fiyatlarına enflasyon artışı yansıtılmıştır.

Tablo 37: Badem Satış Geliri

	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl	6. yıl	7. yıl	8. yıl	9. yıl	10. yıl
Badem Satışı (ton)	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Badem Satış Kg Fiyatı (□)	65	72	79	87	95	105	115	127	139	153
Toplam Satış Geliri (□)	**3.900.000**	**4.290.000**	**4.719.000**	**5.190.900**	**5.709.990**	**6.280.989**	**6.909.088**	**7.599.997**	**8.359.996**	**9.195.996**

Tesisin işlemek üzere yıllık 100 ton badem alımı yapması planlanmaktadır.

Tablo 38:Badem Alım Gideri

	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl	6. yıl	7. yıl	8. yıl	9. yıl	10. yıl
Kabuklu Badem Alış (ton)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kabuklu Badem Alış Kg Fiyatı (□)	16	18	19	21	23	26	28	31	34	38
Toplam Alış Tutarı (□)	**1.600.000**	**1.760.000**	**1.936.000**	**2.129.600**	**2.342.560**	**2.576.816**	**2.834.498**	**3.117.947**	**3.429.742**	**3.772.716**

Elektrik Giderleri

Makine ve ekipmanların çalıştırılması ve aydınlatma için yıllık elektrik gideri 24.000 TL öngörülmüştür ve hesaplamalarda kullanılmıştır.

Ambalaj Gideri

Tablo 39: Ambalaj Gideri

Ambalaj Malzemesi	Fiyatı (□)	Miktar (ton)	Toplam (□)
PP Ambalaj	800	15	12.000

Bakım Onarım Giderleri

Bakım ve onarım gideri olarak makine toplam fiyatının %4'ü ve bina inşaat değerinin %1,5'u dikkate alınmıştır. Bakım ve onarım gideri 16.575 TL'dir

Tablo 40: Bakım Onarım Gideri

	Oran (%)	Yatırım Tutarı	Hesaplanan Bakım Onarım Gideri (□)
İnşaat	1,5	413.000	6.195
Makine	4,0	259.500	10.380
TOPLAM			16.575

İşçilik ve Personel Gideri

Tesisin organizasyonu ve işleyişi için 1 yönetim kurulu başkanı, 4 yönetim kurulu üyesi, 1 işletme müdürü, 1 satış sorumlusu, 1 muhasebe sorumlusu, 1 teknik personel, 4 işçi görev alacaktır. Toplam işçilik ve personel giderleri yıllık 393.600 TL'dir.

Kira Giderleri

İşletme için kira gideri öngörülmemiştir.

Genel Yönetim Giderleri

Mali müşavirlik işlemleri bu bölümde takip edilecektir. Yıllık 5.000 TL gider öngörülmüştür.

Amortisman Giderleri

Tablo 41:Amortisman Giderleri

Sabit Kıymet Türü	Sabit Kıymet (□)	Oran (%)	Süre (yıl)	Yıllık Amorisman (□)
İnşaat	413.000	2	50	8.260,00
Makine - Ekipman	259.500	10	10	25.950
TOPLAM				34.210,00

Satış ve Pazarlama Giderleri

Ürünü pazarda en etkin şekilde konumlandırmak için pazarlamada modern yöntemler kullanılmalıdır. Bunun için de satış ve pazarlama giderleri 106.300 TL gider öngörülmüştür.

Tablo 42:Satış ve Pazarlama Giderleri

Satış Pazarlama Gider Türü	Tutar (□)
Kartvizit Basımı	300
Haberleşme ve Ulaşım giderleri	6.000
Diğer Pazarlama Giderleri	100.000
Toplam	106.300

Genel gider olarak 33.800 TL gider öngörülmüştür.

Genel Gider Türü	Tutar (□)
İdari Masraflar	2.000
Yemek Giderleri	28.800
Sağlık ve Güvenlik	3.000
Yedek Parça	0
Toplam	33.800

Sigorta Giderleri

Makine ve ekipman toplam giderlerin %3'ü, bina ve yardımcı işletmelerinin toplam bedelinin %3 ve çalışanların brüt maaşlarının %30'u sigorta gideri olarak hesaplanmıştır. Yıllık tutar 138.255 TL'dir

Vergi Giderleri

Yıllık emlak vergisi bina bedelinin %0,3'ü olarak hesaplanmıştır. Yıllık tutar 1.239 TL'dir.

13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI

i. Toplam Yatırım Tutarı (*iç ve dış para olarak*)

1. Arazi Bedeli (kamulaştırma giderleri)

Araziye ilişkin herhangi bir bedel veya gider öngörülmemiştir. Arazinin kamu tarafından tahsis edilmesi beklenmektedir. Tahsis edilecek hazine arazisi için arazi gideri öngörülmemiştir.

2.Sabit Sermaye Yatırımı

Etüt ve Proje Giderleri

Proje ve etüt giderleri inşaat maliyeti içerisine dahil edilmiştir. Bu yatırım için proje hazırlama giderleri yaklaşık 20.000 TL seviyesinde gerçekleşmektedir.

Teknoloji Ödemeleri ve Lisans Gideri

İşletmede bu tür bir gider öngörülmemektedir.

Arazi Düzenleme/Çevre Düzenleme Giderleri

Arazi ve çevre düzenleme gideri öngörülmemiştir.

İnşaat Giderleri

İnşaat maliyet hesabında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri kullanılacaktır. 2.Sınıf Yapılar B Grubu Yapılar yani Tarımsal Endüstri Yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve beklete tesisleri) için açıklanan birim maliyeti 590 TL/m²'dir. Toplam inşaat maliyeti 413.000 TL öngörülmüştür.

Tablo 43:İnşaat Giderleri

Binalar	Sınıfı	Birim Maliyeti (□)	İnşaat Alanı (m²)	Toplam Maliyet (□)
Tarımsal Endüstri Yapıları	2B	590	700	413.000

Makine -Ekipman Gideri

Tesiste kullanılacak makine ekipman için 259.500 TL gider öngörülmektedir.

Tablo 44:Makine Ekipman Giderleri

Makine Adı	Miktar	Birim	Tutarı (□)
Yıkama Makinesi	1	4.500	4.500
Kurutma Tüneli	1	25.000	25.000
Sıkma Makinesi	1	5.500	5.500
İç Makinesi	1	17.500	17.500
Pişime Fırını	1	72.000	72.000
Soğutma Makinesi	1	5.300	5.300
Nemlendirme Makinesi	1	4.200	4.200
Seçme Bandı	1	19.200	19.200
Taşıma Bandı (Paletli)	1	11.300	11.300
Paketleme Makinesi	1	65.000	65.000
Forklift	1	30.000	30.000
TOPLAM			259.500

Beklenmeyen Giderler

Sabit yatırım gerçekleşirken beklenmeyen durumlar için 20.000 TL harcama öngörülmüştür.

Toplam 746.300 TL sabit yatırım öngörülmüştür.

Sabit Yatırım Türü	Tutar (□)
Arsa Bedeli	0
Etüt Proje Gideri	20.000
Arazi Düzenlemesi ve Hazırlık Yapıları	0
Bina ve İnşaat Giderleri	413.000
Makine ve Ekipman Giderleri	259.500
Yardımcı İşletmeler ve Ekipman Giderleri	0
Taşıma ve Sigorta giderleri	0
Montaj Giderleri	0
Taşıt Araçları	0
İşletmeye Alma Giderleri	0
Beklenmeyen Giderler	20.000
Genel Giderler	33.800
TOPLAM	746.300

3. Yatırım Dönemi Faizleri

Tesisin kuruluş ve işletmeye alma süreçlerinde kredi kullanımı planlanmamaktadır.

4. İşletme Sermayesi

İşletmeye gelen badem hemen işleme alınacaktır. İşletme sermayesi hesaplamasında 3 aylık ambalaj malzemesi, 10 ton ürün stoku, makine ekipman tutarının %2'si kadar yedek parça stoku ve işletme giderlerinde yer alan fakat stoklanamayan kalemlerin 3 aylık değeri dikkate alınmıştır. Tutar 313.759 TL'dir.

ii. Yatırımın Yıllara Dağılımı

Yatırımın, gerekli izin ve organizasyonun tamamlanmasının artından bir takvim yılı içinde bitirilmesi ve işletmeye alınması planlanmaktadır.

Sabit sermaye yatırım tutarı ve işletme sermayesi tutarı hesapları yapılarak toplam yatırım tutarı tespit edilmiştir.

Tablo 45:Toplam Yatırım Tutarı

A. Sabit Yatırım Tutarı	**746.300,00**
B. İşletme Sermayesi Tutarı	313.758,75
Toplam Yatırım Tutarı (A+B)	**1.060.058,75**

14. PROJENİN FİNANSMANI

i. Yürütücü ve İşletmeci Kuruluşların Mali Yapısı

Proje yürütücüsü Gerger Belediyesi'dir. Belediye tüzel kişiliktir ve merkezi bütçeden pay almaktadır. Planlanan yatırımın, ortak işletme modeli çerçevesinde üreticilerin bir araya gelmesiyle gerçekleşmesi planlanmaktadır. Tesisteki üretim, kooperatif teşekkülü ile faaliyete geçecektir.

ii. Finansman Yöntemi (öz kaynak, dış kredi, hibe, YİD vb.)

Finansmanın öz kaynak ve hibelerle sağlanması düşünülmektedir.

iii. Finansman Kaynakları ve Koşulları

Proje için gerekli finansmanın hibe programları ile temin edilmesi planlanmaktadır. Bu konuda Ajans güdümlü proje desteği, Ajans mali destek programları, TKYDP destekleri, Ziraat Bankası desteği, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bölgesel teşvikleri, UN-UNDP hibe ve teknik desteği gibi hibe destek programlarından faydalanılması önerilmektedir. Ayrıca Finansman için banka kredi veya dış kredi kullanımı planlanmamaktadır. Kurulması planlanan kooperatifin, kooperatife ortak olan çiftçi ve üreticilerin hisse paylarından öz kaynak temin etmesi planlanmaktadır.

iv. Finansman Maliyeti

Finansman için kredi kullanımı planlanmadığından ilave bir maliyet (faiz vb.) öngörülmemektedir.

v. Finansman Planı

Tablo 46:Yatırımın Yapılması Dönemi Finansman Tablosu

	1. yıl (□)	Toplam (□)
Finansman İhtiyacı		
1. Başlangıç Yatırımı	746.300,00	746.300,00
2. İşletme Sermayesi	313.759	313.759
Toplam Finansman İhtiyacı	1.060.058,75	1.060.058,75
Finansman Kaynakları		
1. Öz kaynaklar	1.060.058,75	1.060.058,75
2. Borçlar	0	0
3. Krediler	0	0
4. Hibe miktarı	0	0
Toplam Finansman	1.060.058,75	1.060.058,75

15. PROJE ANALİZİ

i. FİNANSAL ANALİZ

1. Finansal Tablolar ve Likidite Analizi

Tablo 47:Gelir Gider Tablosu

Gelir Gider Tablosu (TL)											
	Yatırım Dönemi	**1 Yıl**	**2 Yıl**	**3 Yıl**	**4 Yıl**	**5 Yıl**	**6 Yıl**	**7 Yıl**	**8 Yıl**	**9 Yıl**	**10 Yıl**
I. Gelirler	1.060.058,75	3.900.000,00	4.290.000,00	4.719.000,00	5.190.900,00	5.709.990,00	6.280.989,00	6.909.087,90	7.599.996,69	8.359.996,36	9.195.995,99
1.Satışlardan Elde Edilen Gelir		3.900.000,00	4.290.000,00	4.719.000,00	5.190.900,00	5.709.990,00	6.280.989,00	6.909.087,90	7.599.996,69	8.359.996,36	9.195.995,99
2. Diğer Gelirler		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Destek Miktarı		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Giderler	1.060.058,75	2.208.485,00	2.368.485,00	2.544.485,00	2.738.085,00	2.951.045,00	3.185.301,00	3.442.982,60	3.726.432,36	4.038.227,10	4.381.201,31
1. Hammadde		1.600.000,00	1.760.000,00	1.936.000,00	2.129.600,00	2.342.560,00	2.576.816,00	2.834.497,60	3.117.947,36	3.429.742,10	3.772.716,31
2.Yardımcı Madde ve Malzeme		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.Elektrik, Su, Yakıt		24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
4.Bakım-Onarım		16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00	16.575,00
5.Tekn. Ödemeleri (Lisans)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. İşçilik ve Personel		393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00	393.600,00
7. Kira Giderleri		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Genel Yönetim		33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00	33.800,00
9. Satış/Pazarlama		106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00	106.300,00
10.Amortisman		34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00

11.Faiz (İşletme Dönemi)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Vergilendirme Öncesi Kar (I - II)		1.691.515,00	1.921.515,00	2.174.515,00	2.452.815,00	2.758.945,00	3.095.688,00	3.466.105,30	3.873.564,33	4.321.769,26	4.814.794,69
IV. Vergi İndirimi ve İstisnalar		0									
V. Vergiler [(III-IV)* % Vergi Oranı] *		338.303,00	384.303,00	434.903,00	490.563,00	551.789,00	619.137,60	693.221,06	774.712,87	864.353,85	962.958,94
VI. Vergilendirme Sonrası Kar (III - V)		1.353.212,00	1.537.212,00	1.739.612,00	1.962.252,00	2.207.156,00	2.476.550,40	2.772.884,24	3.098.851,46	3.457.415,41	3.851.835,75
VII. Ödenen Temettüler		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2. İndirgenmiş Nakit Akım Tablosu

Tablo 48: Net Akım Tablosu

Nakit Akım Tablosu (TL)											
	Yatırım Dönemi	**1 Yıl**	**2 Yıl**	**3 Yıl**	**4 Yıl**	**5 Yıl**	**6 Yıl**	**7 Yıl**	**8 Yıl**	**9 Yıl**	**10 Yıl**
VIII. Toplam Nakit Girişi	1.060.058,75	3.900.000,00	4.290.000,00	4.719.000,00	5.190.900,00	5.709.990,00	6.280.989,00	6.909.087,90	7.599.996,69	8.359.996,36	9.195.995,99
12.Satışlardan Elde Edilen Nakit Girişi		3.900.000,00	4.290.000,00	4.719.000,00	5.190.900,00	5.709.990,00	6.280.989,00	6.909.087,90	7.599.996,69	8.359.996,36	9.195.995,99
13. Diğer Gelirler Nakit Girişi		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Destek Miktarı		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IX. Destek Miktarı		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X. Öz kaynaklar	1.060.058,75										
XI. Kredi											

XII. Toplam Nakit Çıkışı (+15 +II)	1.060.058,75	2.208.485,00	2.368.485,00	2.544.485,00	2.738.085,00	2.951.045,00	3.185.301,00	3.442.982,60	3.726.432,36	4.038.227,10	4.381.201,31
15.Toplam Yatırım Harcamaları	1.060.058,75										
15.1 İşletme Sermayesindeki Değişim	313.758,75										
15.2 Sabit Yatırım Harcaması	746.300,00										
II. Giderler		2.208.485,00	2.368.485,00	2.544.485,00	2.738.085,00	2.951.045,00	3.185.301,00	3.442.982,60	3.726.432,36	4.038.227,10	4.381.201,31
XIII. Amortismanlar		34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00	34.210,00
XIV. Brüt Nakit Akışı (VIII-XII+XIII+9)		1.725.725,00	1.955.725,00	2.208.725,00	2.487.025,00	2.793.155,00	3.129.898,00	3.500.315,30	3.907.774,33	4.355.979,26	4.849.004,69
XV. Kredi Anapara Ödemesi		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XVI. Net Nakit Akışı (VIII +XIII+IX+X+XI-XII -XV-V-VII)		1.387.422,00	1.571.422,00	1.773.822,00	1.996.462,00	2.241.366,00	2.510.760,40	2.807.094,24	3.133.061,46	3.491.625,41	3.886.045,75
XVII. Kümülatif Net Nakit Akışı		1.387.422,00	2.958.844,00	4.732.666,00	6.729.128,00	8.970.494,00	11.481.254,40	14.288.348,64	17.421.410,10	20.913.035,51	24.799.081,27

3. Finansal Fayda-Maliyet Analizi (NBD, İKO vb.)

Yatırım projelerinin değerlendirilmesinde ve yatırım kararlarının verilmesinde paranın zaman değerini dikkate alan (dinamik yöntemler) kullanılmıştır. Bu yöntemler: Net Bugünkü Değer, Karlılık İndeksi(Fayda Masraf Oranı), İç Karlılık Oranı, Ekonomik Ömür, Yatırım Karlılığı

<u>İndirgeme Oranının (Iskonto Oranının) Hesabı:</u>

Dinamik yöntemlerin hesaplanmasında iskonto oranı bilinmelidir. İndirgeme oranı, NBD'in düzeyini belirlemekte kullanılır. İndirgeme oranı, projeye bağlanan kaynakların zaman içindeki reel değerini gösteren orandır. Bu kaynakların, projede kullanılmayıp da başka bir alanda kullanılmaları halindeki fırsat maliyetidir. İndirgeme oranı, paranın zaman içindeki gerçek değerini gösterir.

İskonto oranı hesaplamasında şu mantık kullanılır:

Öz kaynak ve kredilerin fiili faiz oranları ile beklenen enflasyon (fiyat artış oranı) arasında bağlantı kurulur.

İndirgeme Oranı1 (i) = (1+k) / (1+ Π) -1

i = indirgeme oranı,

k= nominal indirgeme oranı (cari faiz oranları)

Π= beklenen enflasyon oranını gösterir.

Kullanılacak faiz, TCMB Para Kurulu tarafından belirlenmektedir. Nisan 2019 tarihli Para Kurulu kararına göre politika faizi %24'tür.

Kullanılacak enflasyon, TCMB tarafından açıklanan Nisan 2019 enflasyon rakamıdır (%19,5)

İndirgenme oranı = (1+ 0.24) / (1+0.195) - 1 = 0.038 (Yani indirgenme oranı %3,8)

<u>NBD</u>

NBD= (İşletme Dönemi nakit akımının bugünkü değeri)-(yatırım tutarı nakit akımının bugünkü değeri) şeklinde yorumlanabilir. NBD, yatırılan sermayenin ne kadar üzerinde bir getiri sağlandığını gösterir.

$$\text{NBD} = \frac{NNG_1}{(1+k)^1} + \frac{NNG_2}{(1+k)^2} + \ldots\ldots\ldots + \frac{NNG_n}{(1+k)^n} - I_0$$

NBD hesaplamasında öncelikle nakit girişlerinin bugünkü değeri bulunmalıdır.

İlk yıl nakit girişi için NBD hesaplaması 1.387.422/1,038 = 1.336.630

Nakit girişlerinin bugünkü değerler toplamından toplam yatırım tutarını çıkarmamız gerekmektedir.

NBD için 1.336.630- 1.060.058= 276.572

NBD pozitif çıktığından yatırım proje kabul edilebilir. Çünkü projenin tamamlanmasından sonra elde edilecek tüm gelirlerin güncel değerleri, yapılan harcamaların güncel değerlerinden fazla olmaktadır.

İç Verim Oranı

Yatırımın ekonomik ömrü boyunca oluşacak nakit akışlarını bugünkü değere indirgeyen orandır. İKO'nun mevcut faiz oranından yüksek olması, yatırımın kabul edilebileceği anlamına gelir. Yatırım alternatifleri arasından seçim yapılırken İKO'su yüksek olan tercih edilir. Bu hesaplamayı, bilgisayarda yapmak daha kolay olacaktır.

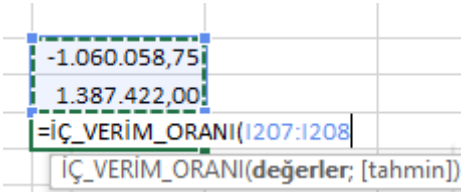

İç verim oranı %31'dir. Yatırım projesi kabul edilebilir düzeydedir.

Karlılık İndeksi(Fayda Masraf Oranı)

İndirgenmiş nakit girişleri toplamının (fayda) indirgenmiş nakit çıkışları toplamına (masraf) oranıdır. "1"den büyük ise proje olumlu kabul edilir. Karlılık indeksi, koyulan 1 birim sermayeye karşılık yatırımın kaç birim geri dönüş sağladığını gösterir.

Karlılık indeksi değeri, nakit akışlarının bugünkü değerinin yatırım tutarına bölümüyle bulunur.

Nakit girişlerinin bugünkü değer toplamı 1.336.630

Nakit girişleri / Yatırım tutarı 1.336.630/ 1.060.058= 1,26

Yatırımın 1 birim sermayeye karşılık 1,26 birim geri dönüş sağladığı hesaplanmaktadır.

Ekonomik Ömür

(Sabit yatırım tutarı-arsa tutarı) /amortisman tutarı

1.060.058 / 34.210 = 31 yıl

Yatırım Karlılığı

(Vergi Sonrası Kar/ toplam yatırım tutarı)*100

(1.353.212 / 1.060.058)*100 = Yatırım karlılığı %28

Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Gelir-Gider tablosundan net kar + amortisman + faiz gideri yıllar itibariyle toplamlarının yatırım tutarına eşit olduğu yıl, projenin geri dönüş ödeme süresini göstermektedir.

Toplam yatırım tutarı / (vergi sonrası kar+ amortisman+ faiz)

1.060.058/ (1.353.212 +34.210)= 0,76 yıl

Başa Baş Noktası

Bir işletmenin toplam satışları ile toplam giderlerinin birbirine eşit olduğu dolayısıyla henüz karın oluşmadığı noktaya başa baş noktası (kara geçiş noktası) denir.

Başa baş noktası= sabit giderler / (tam kapasite kazancı-değişken giderler)

499.697 / (3.900.000 – 260.283) =0,14 yani %14 kapasite oranında başa baş noktasıdır.

4. Devlet Bütçesi Üzerinde Etkisi

Yapılacak yatırımların devlet bütçesi üzerine direkt ve endirekt etkileri vardır. Doğrudan etkileri ödenen vergiler, dolaylı etkileri ise yaratılan ek iş hacmi nedeniyle yaratılacak ekonomik büyümedir.

Yatırımın gerçekleştirilmesi ile 10 yıllık bir projeksiyon yapıldığında çalışan personeller için 629.760 TL gelir vergisi ve 6.114.245,32 TL işletme için vergi olmak üzere toplamda 6.744.005,32 TL'lik vergi ödenecektir.

ii. EKONOMİK ANALİZ

1. Ekonomik Maliyetler

2. Ekonomik Faydalar

3. Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi (ENBD, EİKO vb.)

Fayda-maliyet analizi, esasen piyasa değeri olan kamu yatırım projeleri için uygulanabilir. Bu yatırım projelerinin en önemlileri ise; sulama, karayolları, ulaştırma, eğitim, sağlık ve elektrik projeleridir. Bu alanda fayda-maliyet analizinin uygulanabilir olmasının temel nedeni, bu tür projelere kamu mallarının "bölünebilir" özellikte olmasından kaynaklanır. Bölünebilir özellikleri olan malların fayda ve maliyetlerinin parasal olarak ölçülebilmesi mümkündür. "Bölünemez" özellikteki tam kamusal mallar için ise fayda-maliyet analizi uygulanamaz.(http://www.canaktan.org/ekonomi/kamu_maliyesi/fayda/fayda-maliyet1.htm)

4. Projenin Diğer Ekonomik Etkileri (katma değer etkisi vb.)

Projenin yaratacağı faydaların ölçülemediği ya da ölçümün doğru sonuçlar vermeyeceği durumlarda, maliyet–etkinlik analizi kullanılır. Bu teknik, daha çok sosyal projelerde uygulanır. Yani amaç ve hedefler nicel değil nitelikseldir. Örneğin içme suyu temini vb.

iii. SOSYAL ANALİZ

1. Sosyal Fayda-Maliyet Analizi

Brüt Kar

Gayri Safi Hasıla – İşletme Giderleri= BK

3.900.000- 759.979 =3.140.021 TL

Net Kar

Brüt Kar- Gelir Vergisi = NK

3.140.021-338.303=2.801.718 TL

Sosyal Katma Değer Katkısı

Brüt Kar + Ücretler = SKDK

2.801.718+393.600=3.195.318 TL

Katma Değer Katkısı

Katma Değer, kullanılan girdilerin sağladığı değer artışıdır. Ürün işlenince mamul değer yanında, ek değerlerin üretilmesine de imkân sağlar. Katma Değer hesabı, mamul dışında üretilen ek kaynakların tanımlanmasına dayanmaktadır.
Net Katma Değer = Ücretler (işveren sigorta hissesi dahil) + Sigorta Giderleri + Faiz +Kar

393.600+118.080+1.353.212=1.864.892 TL

Brüt Katma Değer = Net Katma Değer + Amortisman + Vergi

1.864.892+34.210+338.303=2.237.405 TL

2. Sosyo-kültürel Analiz (katılımcılık, cinsiyet etkisi vb.)

İşletmenin bölgeye ve tarımsal üreticiye hem gelir artışı hem de kooperatif kurulumu ile katılımcı üretime katılma fırsatı sunması beklenmektedir. Ayrıca, tarımsal üretimde çiftçi ailelerin yani kadınların da rol aldığı bilinmektedir. Projenin tarımsal üretimde kadınların gelirlerini de artırması beklenmektedir.

3. Projenin Diğer Sosyal Etkileri (istihdama katkı vb.)

Projenin tarımsal üretimde kazancı artırarak yeni üretim ve pazarlama modellerini teşvik etmesi beklenmektedir.

iv. DUYARLILIK ANALİZİ

Duyarlılık analizi, karar değişkenlerinin birim değişimi ile ortaya çıkacak genel çözüm farkını inceler. Duyarlılık analizi sonucunda mevcut çözüm değişmez veya mevcut çözüm bozulur. Bu analiz çeşidinde tek değişken değiştirilip sonuçlar incelenir. Fizibiliteye konu proje, çok düşük gelişme düzeyinde bulunan Gerger ilçesinde yapılması planlanan bir projedir. Göç veren bir ilçede, kalkınmaya yönelik bir proje kararının tek bir değişkenin değişimine duyarlılığı yerine risk analizi başlığı altında olası risklere karşı duyarlılığının incelenmesi daha uygundur.

v. RİSK ANALİZİ

Tesisin ürünleri son tüketiciye en etkin şekilde pazarlaması sayesinde yüksek karlılık ve katma değer sağlaması beklenmektedir. Bu süreçte olası risk ve öneriler şunlardır:

Risk	Çözüm
Üretim düzeyinde istenen kaliteye ulaşamama	**Danışmanlık alınmalıdır.**
Fiyatlarındaki sürekli yükseliş	Sözleşmeli ürün alımı yapılmalıdır.
Bitki hastalıkları ve kirlilik.	**Sertifika ile ürünlerinin orijinlerini tedarik edebilen çiftçilerle çalışılmalıdır.**
Ticari koşullarda değişimler	Finansal nakit akışına dikkat edilmelidir. Vadeli satış yapılmamalıdır.
Personel eğitimi ve bilgi düzeyi yetersizliği	**Etkin bir kurum içi eğitim uygulanmalıdır.**
Üreticilerin tesis işleyişini ve kalkınma modelini doğru anlayamamaları	Kalkınma, birlikte üretim, kooperatif konularında bilgilendirici toplantılar yapılmalıdır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bu raporla Gerger ilçesinin tarımsal üretiminde önemli ürünlerden bademin işlenmesi ve pazarda yüksek fiyatla alıcı bulması için bir üretim modeli ele alınmıştır. Bu fizibilite ile üreticilerin de katılımı ile tesis edilecek badem işleme ve pazarlama yatırımının süreçleri incelenmiştir. Üreticilerin ürünlerini düşük fiyata satmak zorunda kalması tarımsal üretimdeki istihdamı göçe zorlamaktadır. Profesyonel bir şekilde işlenecek ve pazarlanacak ürünlerin yurtiçi ve yurt dışı pazarda alıcı bulmaması için hiçbir sebep yoktur.

Bunun organize edilmesi için tasarlanan bu tesisin yatırım tutarı 1.060.058,75 TL'dir.
İnşaat yatırım tutarı 413.000 TL'dir.
Makine yatırım tutarı 259.500 TL'dir.
Tesis için 700 m² kapalı alan inşa edilmesi planlanmıştır. Yılda 100 ton badem işlenmesi amaçlanmaktadır.
İşletmenin yıllık satışları 3.900.000 TL, işletmenin vergi sonrası karı 1.353.212,00 TL öngörülmüştür.

Ortak tesisin tüzel kişiliğinin kooperatif olması öngörülmüştür. Fizibilite raporunda öngörülen değerler ile işletmenin faaliyetlerini sürdürmesi halinde sahiplerine ekonomik açıdan değer kazandıracak bu işletme ve benzerlerinin bölgenin tarımsal faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

16. KAYNAKÇA

TRC1 Bölge Planı 2014-2023, Erişim Tarihi 2 Mart 2019, https://www.ika.org.tr/upload/yazilar/TRC1-Bolge-Plani-2014-2023-730709.pdf

İş Bankası İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması, Erişim Tarihi 3 Mart 2019, https://ekonomi.isbank.com.tr/ContentManagement/Documents/ar_07_2015.pdf

TEPAV Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi, Erişim Tarihi 4 Mart 2019, https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/4019

Girişimci Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi 6 Mart 2019, https://gbs.sanayi.gov.tr/AnaSayfa.aspx

GAP Organik Küme Projesi Kapsamında Yapılan Zeytinyağı Tesisi Projesi, 10 Mart 2019, http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2015/01/23/kilizi-integrated-organic-olive-oil-facility-to-be-opened-in-kilis.html

BAKIRCI, M.2017, Gerger Yöresi Beşeri Coğrafyası, Çantay Yayınları, Ankara

TCMB Enflasyon Anketi, Erişim 17 Mayıs 2019, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/istatistikler/egilim+anketleri/beklenti+anketi

Kooperatif Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1163.pdf

GİB, Amortismana Bağlı Kıymet Faydalı Ömür, Erişim Tarihi 4 Mayıs 2019, https://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Yararli_Bilgiler/amortisman_oranlari.pdf

EKLER